

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
«ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ»**

БРУХАНСЬКИЙ РУСЛАН ФЕОКТИСТОВИЧ

УДК 657:005.921:631

**ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО
МЕНЕДЖМЕНТУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ:
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ**

08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук

Київ – 2015

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Національному науковому центрі «Інститут аграрної економіки» Національної академії аграрних наук України

Науковий консультант: доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НААН,
заслужений діяч науки і техніки України
Жук Валерій Миколайович,
Національна академія аграрних наук України,
віце-президент

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Корягін Максим Вікторович,
Львівська комерційна академія,
професор кафедри бухгалтерського обліку

доктор економічних наук, професор
Лазаришина Інна Дмитрівна,
Національний університет водного
господарства та природокористування,
завідувач кафедри обліку і аудиту

доктор економічних наук, професор
Легенчук Сергій Федорович,
Житомирський державний
технологічний університет,
завідувач кафедри обліку і аудиту

Захист дисертації відбудеться «09» вересня 2015 року о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.350.02 в Національному науковому центрі «Інститут аграрної економіки» за адресою: 03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10, конференц-зал, 3-й поверх, к. 317.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» за адресою: 03127, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10, 2-й поверх, к. 212.

Автореферат розісланий «07» серпня 2015 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Є.Ю. Попко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Тенденції до посилення міжнародної конкуренції у сфері сільськогосподарського виробництва, зростання динамічності агробізнесу, що проявляється у швидкоплинності стратегічних орієнтирів, зумовлюють об'єктивну необхідність кардинального перегляду основних підходів до здійснення менеджменту в аграрних підприємствах України. Адекватна адаптація відповідно до вимог динамічних змін світового аграрного ринку з метою формування оптимальної стратегії розвитку є головним завданням сільськогосподарських підприємств України, що є досяжним лише за умови впровадження науково обґрунтованої моделі комплексного інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту. Як наслідок, закономірною тенденцією його удосконалення, що передбачає доцільність впровадження обліково-аналітичних інновацій для розробки нових методологічних засобів обробки інформації стратегічного характеру, є розвиток систем фінансового обліку, управлінського обліку та економічного аналізу в напрямі забезпечення їх відповідності потребам стратегічного управління.

Аналіз фахової наукової літератури з питань інформаційного забезпечення управління свідчить про відсутність глибоких і комплексних рекомендацій щодо формування інформаційної бази та розробки інформаційних систем для потреб стратегічного менеджменту підприємств аграрного сектору. Лише окремі теоретико-методологічні аспекти обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту висвітлені в наукових працях І.В. Алексєєвої, І.М. Богатої, М.В. Болдуєва, М. Бромвіча, Б.І. Валуєва, В. Говіндараджана, С.Ф. Голова, З.В. Гуцайлюка, В.М. Жука, В.А. Залевського, Л.А. Зімакової, З.Ф. Канурної, В.Е. Керімова, Г.Г. Кірейцева, М.В. Корягіна, І.І. Криштопи, Г.Є. Крохічевої, В.І. Кузя, О.В. Кузнецової, І.Д. Лазаришиної, С.Ф. Легенчука, А.А. Пилипенка, М.С. Пушкаря, Б. Райана, П.Т. Саблука, С.П. Суворової, В.І. Ткача, З.В. Удалової, К. Уорда, І.І. Хахонової, Н.Н. Хахонової, А.В. Шайкана, Дж. Шанка, М.В. Шумейко, О.М. Щемелева та ін.

Стан розвитку наукових досліджень у даній сфері, а також вивчення практики стратегічного менеджменту на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах дозволяє констатувати відсутність якісної, комплексної, сформованої на єдиних облікових принципах, адекватно трансформованої та чітко систематизованої інформаційної бази даних для прийняття управлінських рішень стратегічного характеру. Це призводить до того, що в багатьох підприємствах взагалі не генерується стратегічна облікова інформація, і лише в окремих випадках менеджмент забезпечується нерелевантною і нетранспарентною інформацією, використання якої в процесі прийняття управлінських рішень призводить до формування стратегій, які є неадекватними наявним у підприємства конкурентним перевагам та існуючим загрозам зовнішнього середовища.

Для удосконалення сучасних концепцій управління сільськогосподарськими підприємствами України на основі застосування стратегічних підходів необхідною є розробка комплексної системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту. Відсутність системних підходів до впровадження стратегічних управлінських інформаційних систем і комплексних наукових досліджень у даній

сфері з урахуванням специфіки діяльності сільськогосподарських підприємств постає однією із основних проблем, що є перешкодою для забезпечення ефективності стратегічного управління на підприємствах аграрної сфери.

Дослідження сучасних аспектів функціонування сільськогосподарських підприємств і побудова дієвих механізмів стратегічного управління ними потребує формування принципово нового теоретичного і методологічного інструментарію їх інформаційного забезпечення. Зокрема, виникає необхідність розвитку системи бухгалтерського обліку в напрямі обґрунтування сутності та особливостей практичної реалізації методики стратегічного фінансового обліку, стратегічного управлінського обліку на основі концепції ланцюжків вартості, а також удосконалення системи економічного аналізу з метою забезпечення його стратегічної орієнтації.

Актуальність вищевикладених аспектів і недостатній рівень дослідження теоретико-методологічних проблем обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту в сільському господарстві обумовили вибір теми дисертаційного дослідження, її актуальність, визначили мету, завдання, структуру та зміст дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» за темою «Розробити науково-методологічні засади обліково-аудиторського забезпечення конкурентоспроможного аграрного виробництва» (державний реєстраційний номер 0111U000207), в межах якої автором проведено дослідження теоретичних і прикладних проблем обліку та аналізу в системі управління аграрним сектором та розроблено шляхи їх модернізації. Крім того, дисертаційна робота безпосередньо пов'язана з тематикою наукових досліджень:

– кафедри обліку і правового забезпечення агропромислового виробництва Тернопільського національного економічного університету за темами: «Вдосконалення методології обліку, аналізу та аудиту на сільськогосподарських підприємствах з різними формами власності» (державний реєстраційний номер 0105U000859) (автором проведено дослідження теоретичних та прикладних проблем обліку, аналізу та контролю в системі управління аграрним сектором АПК); «Наукові засади ефективного розвитку агробізнесу та вдосконалення методології обліку, аналізу і аудиту на підприємствах АПК в умовах глобалізації світової економіки» (державний реєстраційний номер 0110U001443) (автором досліджено проблеми обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту в сільськогосподарських підприємствах);

– кафедри обліку і аудиту Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля за темою «Теоретико-методологічні засади розробки та впровадження інноваційних систем обліку, аналізу і аудиту ефективного розвитку підприємств» (державний реєстраційний номер 0110U000203) (автором досліджено проблеми модернізації обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств);

– Навчально-наукового інституту економіки Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету за темою «Формування методично-

організаційних засад побудови обліку, звітності та інформаційно-аудиторських послуг аграрних формувань» (державний реєстраційний номер 0111U001529) (автором досліджено проблемні аспекти обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами).

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка теоретико-методологічних основ обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного менеджменту в сільському господарстві. Відповідно до поставленої мети визначено сукупність основних завдань, спрямованих на її досягнення:

- критично оцінити існуючі вимоги до побудови системи обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного менеджменту підприємств;
- визначити роль бухгалтерського обліку в системі стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств;
- виокремити особливості формування і представлення облікової інформації для потреб стратегічного менеджменту залежно від існуючих видів стратегій підприємств;
- розкрити особливості розвитку системи бухгалтерського обліку в контексті еволюції парадигм управління підприємством;
- обґрунтувати сутність та уточнити місце стратегічного обліку в середовищі бухгалтерського обліку;
- ідентифікувати причини необхідності побудови системи стратегічного обліку на підприємстві та пояснити їх природу;
- означити теоретико-методологічні аспекти побудови стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку;
- виявити та обґрунтувати причини невідповідності облікової системи потребам стратегічного менеджменту;
- з'ясувати існуючі стратегічні управлінські потреби та визначити шляхи їх задоволення за допомогою інструментів системи обліково-аналітичного забезпечення;
- аргументувати актуальність побудови системи стратегічного менеджменту в сільськогосподарських підприємствах та системи його обліково-аналітичного забезпечення;
- встановити сутність та принципи побудови системи стратегічного фінансового обліку підприємства;
- конкретизувати сутність бухгалтерського інжинірингу та проаналізувати можливість його застосування для побудови методики стратегічного фінансового обліку;
- розробити теоретико-методологічні основи фінансового і управлінського стратегічного обліку;
- виділити та проаналізувати передумови виникнення стратегічного управлінського обліку;
- уточнити сутність стратегічного управлінського обліку та проаналізувати підходи до побудови методики його ведення й організації на підприємстві;
- охарактеризувати сутність стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжка вартості та проаналізувати підходи до його впровадження в діяльності підприємств;

- розробити модель стратегічної аналітичної системи підприємства;
- проаналізувати можливість побудови та обґрунтувати теоретичні засади стратегічної аналітичної системи сільськогосподарських підприємств;
- обґрунтувати необхідність розширення функціональних обов'язків бухгалтерів у забезпеченні потреб стратегічного менеджменту;
- виявити й обґрунтувати основні напрями розвитку фінансового аналізу з метою підвищення ефективності стратегічного управління;
- з'ясувати сутність та обґрунтувати роль управлінського аналізу ланцюжків вартості в стратегічній аналітичній системі підприємства.

Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку та економічного аналізу сільськогосподарських підприємств як інформаційної основи стратегічного менеджменту.

Предметом дослідження визначено теоретико-методологічні основи бухгалтерського обліку та економічного аналізу як базис інформаційного забезпечення системи стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є загальнофілософські та загальнонаукові методи пізнання явищ і процесів у системі обліково-аналітичного забезпечення, концепції стратегічного менеджменту та бухгалтерського інжинірингу. Використання історичного і логічного методів дозволило дослідити еволюцію бухгалтерського обліку та економічного аналізу як інструментів інформаційної підтримки стратегічного управління. Гносеологічний метод застосовано для уточнення та поглиблення змісту понять і категорій у сфері обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств.

Системний підхід став основою для визначення взаємозв'язку обліково-аналітичного забезпечення та системи стратегічного управління підприємством, системно-структурний метод дозволив побудувати класифікацію стратегій та систем обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту підприємства. Аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, ідеалізація та узагальнення як загальнологічні методи наукового пізнання застосовано для розвитку положень теорії і методології бухгалтерському обліку та економічного аналізу в системі стратегічного управління.

Інформаційною базою дослідження є наукові джерела (монографічні праці, наукові статті, доповіді вітчизняних і зарубіжних учених на міжнародних та всеукраїнських конференціях, симпозіумах, конгресах з проблем розвитку бухгалтерського обліку, економічного аналізу і стратегічного менеджменту, економіки АПК; матеріали науково-практичних конференцій і семінарів); офіційні документи (нормативно-правові акти України та інших країн, які регламентують порядок організації та ведення бухгалтерського обліку); фінансова та статистична звітність суб'єктів господарювання України; довідкові й інформаційні видання професійних організацій, Інтернет-ресурси.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методологічних основ обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного

менеджменту в сільському господарстві. Основні положення дисертаційної роботи, що визначають її наукову новизну, є такими:

вперше:

– теоретично обґрунтовано місце стратегічного обліку в обліковій системі підприємства та запропоновано його поняття як одного із функціональних напрямів бухгалтерського обліку, спрямованого на створення належної інформаційної підтримки прийняття стратегічних управлінських рішень, що зумовлює виділення в обліковій системі підсистеми стратегічного фінансового обліку та підсистеми стратегічного управлінського обліку, що дозволяє на рівні підприємств вибудовувати якісно нове обліково-інформаційне забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарської діяльності;

– визначено теоретико-методологічні основи побудови і ведення підсистеми стратегічного фінансового обліку з виділенням етапів її реалізації (побудова бухгалтерських агрегатів; розробка структурованого плану рахунків; здійснення коригуючих записів і складання скоригованого балансу; здійснення інжинірингових облікових записів; здійснення стратегічних облікових записів; здійснення гіпотетичних облікових записів), що формує обліково-інформаційну платформу для складання похідного гіпотетичного стратегічного балансового звіту з метою проектування стратегічних управлінських рішень;

– розроблено теоретико-методологічні основи стратегічного управлінського обліку шляхом уточнення його поняття, виділення й обґрунтування функцій, уточнення набору методів і розробки механізму здійснення їх вибору на основі обґрунтованих критеріїв (економічна доцільність, технічно-організаційна відповідність, стратегічна обґрунтованість, відповідність існуючій на підприємстві системі стратегічного менеджменту), що дозволяє створити необхідні передумови для ефективного впровадження стратегічного управлінського обліку в практичну діяльність сільськогосподарських підприємств;

– запропоновано модель стратегічної аналітичної системи підприємства, що складається із трьох основних підсистем (фінансового аналізу стратегічної орієнтації; фінансового аналізу стратегічної звітності; управлінського аналізу ланцюжків вартості), керованих стратегічним бухгалтером-аналітиком, і базується на використанні інформації стратегічного фінансового та стратегічного управлінського обліку, забезпечуючи налагодження взаємозв'язків між системою сформованих аналітичних показників (вартість чистих активів після коригувальних дій, стратегічні чисті активи, чисті пасиви, стратегічна доходність, коефіцієнт адекватності облікової системи потребам стратегічного менеджменту, рентабельність типу діяльності) та визначеними стратегічними цілями;

– доведено необхідність виділення або розширення функціональних обов'язків бухгалтера за напрямом обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту для організації та ведення стратегічного фінансового і управлінського обліку та здійснення аналітичної роботи, що підвищить ефективність організації процесу формування і використання інформації в управлінні сільськогосподарським підприємством, посиленні його фінансової стійкості, інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності;

удосконалено:

– структуру корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи для великих сільськогосподарських підприємств, що на відміну від існуючої включає підсистеми бухгалтерського обліку, стратегічного фінансового обліку, стратегічного управлінського обліку, економічного і стратегічного аналізу та стратегічного контролю, і виступає концептуальною основою обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного менеджменту;

– класифікацію причин необхідності побудови системи стратегічного обліку в сільськогосподарських підприємствах за рахунок виокремлення двох груп причин (загальноекономічного та облікового характеру), що дозволило встановити передумови його появи;

– модель формування і представлення облікової інформації для потреб стратегічного менеджменту в розрізі розробленої класифікації стратегій підприємств, що дозволило виділити основні виміри акумулювання облікової інформації стратегічного спрямування (стратегічні бізнес-одиниці, ланцюжки вартості основних і допоміжних видів діяльності);

– поняття стратегічного обліку як одного із функціональних напрямів бухгалтерського обліку, спрямованого на створення належної інформаційної підтримки прийняття стратегічних управлінських рішень, та виокремлено його види (фінансовий і управлінський), що дозволяє уточнити його місце в обліковому середовищі;

– поняття стратегічного фінансового обліку та принципів його побудови, що на відміну від існуючих базуються на врахуванні основних стратегічних імперативів та сприяють одержанню фінансової інформації довгострокового характеру, яка відповідає зростаючим запитам стратегічного менеджменту підприємства;

– теоретико-практичну сутність бухгалтерського інжинірингу шляхом розробки системи інжинірингового фінансового обліку, яка втілює практичну реалізацію концептуальних засад облікового інжинірингу та забезпечує дієвість функціонування розробленої методики стратегічного фінансового обліку;

– організаційно-методичні положення та поняття стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжків вартості, що підвищує ефективність стратегічного управління вартістю в сільськогосподарських підприємствах;

– концептуальну основу здійснення фінансового аналізу в напрямі забезпечення його стратегічної орієнтації за п'ятьма виділеними стадіями, що полегшує процедурні аспекти його здійснення на сільськогосподарських підприємствах;

– теоретико-методичні основи управлінського аналізу ланцюжків вартості з урахуванням особливостей функціонування сільськогосподарських підприємств на основі виділення й обґрунтування двох етапів його здійснення (функціонального та економічного аналізу ланцюжка вартості), що забезпечує прийняття стратегічних рішень щодо перегляду структури, перепроєктування або удосконалення ланцюжка вартості;

дістали подальшого розвитку:

– ідентифікація проблем практичного застосування моделі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарських

підприємств України та обґрунтування базових елементів його формування, що дозволяє адаптувати систему обліково-аналітичного забезпечення до вимог системи стратегічного менеджменту;

– обґрунтування й аналіз варіантів взаємозв'язку концепції стратегічного менеджменту та системи бухгалтерського обліку, на основі чого встановлено, що бухгалтерський облік є інструментом інформаційного супроводу процесу розробки та реалізації стратегій підприємства, що дозволило сформулювати напрями подальшого розвитку бухгалтерського обліку як інструменту інформаційної підтримки стратегічного управління в сільськогосподарських підприємствах;

– виділення обмежень традиційної системи бухгалтерського обліку (ретроспективна орієнтація, обачність при здійсненні оцінки, обмеження предмета обліку внутрішнім середовищем підприємства), які перешкоджають побудові ефективної системи інформаційної підтримки стратегічного менеджменту, що стало основою для побудови стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку;

– обґрунтування напрямів розвитку бухгалтерського обліку в світлі трансформації управлінських парадигм, суть якого полягає в аргументації необхідності побудови підсистем стратегічного фінансового і стратегічного управлінського обліку та стратегічної аналітичної системи відповідно до сучасної управлінської стратегічної парадигми, що дозволило уточнити роль облікової інформації в процесі прийняття стратегічних управлінських рішень та окреслити передумови для формування стратегічної парадигми бухгалтерського обліку;

– обґрунтування тенденцій побудови стратегічно орієнтованих систем і моделей обліку, що дозволило сформулювати теоретико-методологічні засади для побудови системи обліково-аналітичного забезпечення прийняття стратегічних управлінських рішень;

– ідентифікація та обґрунтування напрямів побудови стратегічно орієнтованої системи обліку, що дозволяють нівелювати основні причини невідповідності облікової системи потребам стратегічного менеджменту;

– ідентифікація та обґрунтування причин появи стратегічного управлінського обліку як окремого елемента облікової системи, що дозволило сформулювати нову модель обліково-інформаційного забезпечення стратегічного управління підприємством.

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження полягає в розробці рекомендацій з удосконалення теоретичних і методологічних засад стратегічно орієнтованої обліково-аналітичної системи, що виступає основою інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту в сільському господарстві. Пропозиції автора використані:

– Департаментом податкової, митної політики та методології бухгалтерського обліку Міністерства фінансів України в частині методики стратегічного фінансового обліку на основі концепції бухгалтерського інжинірингу, процедурної моделі складання гіпотетичного стратегічного балансового звіту при підготовці нормативно-правових актів з питань бухгалтерського обліку (довідка № 11400-09/635 від 07.05.2015 р.);

– Міністерством аграрної політики та продовольства України при розробці корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи сільськогосподарських підприємств (довідка № 37-19-1-15/7446 від 23.04.2015 р.);

– Аграрним союзом України в частині розробленої моделі стратегічної аналітичної системи у взаємозв'язку із підсистемами стратегічного обліку, уточненої концептуальної основи здійснення фінансового аналізу в напрямі забезпечення його стратегічної орієнтації, розробленої моделі аналітичної підтримки вибору стратегічних альтернатив та моделі аналізу впливу сценаріїв реалізації стратегії на аналітичні показники (довідка № 51 від 12.04.2015 р.);

– Департаментом агропромислового розвитку Тернопільської обласної державної адміністрації в частині вимог до системи обліково-аналітичного забезпечення системи управління, базових елементів формування системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту, параметрів обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України (довідка № 01-482/2.3 від 31.03.2015 р.);

– ТОВ «Корпорація Агропродсервіс» при удосконаленні системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту шляхом впровадження системи стратегічного фінансового обліку, структурованого плану рахунків, аналітичної підтримки управління в напрямі її стратегічної спрямованості (довідка № 01/04 від 04.05.2015 р.);

– ТОВ АП «Колос-2» в частині методики стратегічного управлінського обліку (довідка № 47а від 06.04.2015 р.);

– ТОВ «Агро-Рось» в частині організаційних і методичних засад побудови системи управлінського аналізу ланцюжків вартості, центрів фінансової відповідальності та внутрішньої звітності (довідка № 1/30-04 від 30.04.2015 р.).

– Тернопільським національним економічним університетом при розробці методичного забезпечення і викладанні дисциплін «Бухгалтерський облік», «Контролінг», «Управлінський облік» (довідка № 126-06/2291 від 02.09.2014 р.);

– Відокремленим підрозділом Національного університету біоресурсів і природокористування України «Бережанський агротехнічний інститут» при формуванні навчально-методичного забезпечення та викладанні дисципліни «Управлінський облік» (довідка № 190 від 10.02.2015 р.).

Особистий внесок здобувача. Основні наукові положення, розробки, висновки та пропозиції, викладені у дисертації, одержані автором самостійно. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використані лише ті ідеї та положення, які є результатом особистої роботи дисертанта. У науковому дослідженні представлено розробку комплексного підходу до системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційної роботи пройшли апробацію в ході обговорення доповідей здобувача на 38 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, що відображені в публікаціях [30–67].

Публікації. Основні положення та результати дисертаційної роботи опубліковано в 72 наукових працях загальним обсягом 99,62 друк. арк. (особисто

автору належить 75,05 друк. арк.), у тому числі 4 монографії (1 – одноосібна, 3 – у співавторстві); 25 статей у наукових фахових виданнях, з них 9 – у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз, 4 статті – у виданнях інших держав; 38 тез доповідей на науково-практичних конференціях; 1 навчальний посібник з грифом МОН України та 4 публікації в інших виданнях.

Структура та обсяг дисертаційної роботи. Дисертація складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 492 сторінки друкованого тексту. Основний зміст роботи викладено на 413 сторінках. Дисертація містить 44 таблиці на 30 сторінках, 45 рисунків на 24 сторінках та 6 додатків на 24 сторінках. Список використаних джерел налічує 408 найменувань і розміщений на 52 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дослідження, розкрито значимість дослідження для розвитку науки і практики, відображено зв'язок теми з науковими планами і програмами, визначено мету і завдання дослідження. Сформульовано об'єкт і предмет дослідження, надано характеристику методів дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення одержаних результатів; вказано характер апробації результатів дослідження, особистий внесок здобувача.

Розділ 1 «**Теоретичні основи обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств**» містить аналіз ролі стратегічного менеджменту в діяльності сільськогосподарських підприємств, його сутності та обґрунтування місця в ньому системи бухгалтерського обліку та економічного аналізу.

Сучасний етап розвитку економіки України характеризується надзвичайно швидкими змінами зовнішнього середовища, що є основним викликом для систем управління, які мають забезпечити менеджмент підприємства належними способами, методами і моделями прийняття рішень. Саме система стратегічного менеджменту є інструментом, який дозволяє вітчизняним підприємствам виживати в умовах динамічного розвитку зовнішнього бізнес-середовища, своєчасно та адекватно реагувати на ці зміни, прогнозувати їх та здійснювати активний вплив на його розвиток. З метою забезпечення ефективного функціонування системи стратегічного менеджменту вітчизняних підприємств необхідним є удосконалення обліково-аналітичного забезпечення на основі ідентифікації та аналізу її основних вимог, формування напрямів адаптації і трансформації облікової системи як інструменту інформаційного забезпечення системи стратегічного менеджменту підприємства.

Стратегічний менеджмент є раціональним підходом до управління підприємством, який слід розглядати як постійний процес оцінки та управління діяльністю компанії, оцінки галузі, в якій вона працює, оцінки цілей і стратегій існуючих та потенційних конкурентів, що передбачає необхідність здійснення регулярного перегляду обраних стратегій і аналіз їх реалізації. Його основною метою є забезпечення прийняття таких рішень, які б гарантували довгострокове виживання й успіх підприємства в умовах динамізму, істотної складності та невизначеності конкурентного середовища.

Основним завданням обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту підприємства є формування відповідного інформаційного масиву, необхідного для прийняття управлінських рішень стратегічного характеру для ефективного функціонування підприємства на довготривалу перспективу. Базовими елементами обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту є такі стратегічні імперативи:

1) позиціонування підприємства у зовнішньому середовищі, яке передбачає дослідження унікальності діяльності, конкурентних переваг та інших позицій, що впливають на вибір стратегії сільськогосподарських підприємств і на особливості обліково-аналітичного забезпечення її формування і реалізації;

2) обліковий моніторинг внутрішнього середовища сільськогосподарського підприємства, метою якого є виявлення сильних і слабких сторін діяльності;

3) обліковий моніторинг зовнішнього середовища сільськогосподарського підприємства шляхом використання стратегічних облікових інструментів з метою виявлення фактичних і потенційних загроз і можливостей діяльності;

4) застосування ефекту синергії, сутність якого полягає в забезпеченні інтеграції окремих елементів управлінських інформаційних систем (системи стратегічного менеджменту та обліково-аналітичної системи) з метою отримання консолідованого результату вищої продуктивності.

Аналіз існуючих підходів до співвідношення бухгалтерського обліку та концепції стратегічного менеджменту дозволив встановити, що для подальшого розвитку облікової науки і практики бухгалтерський облік слід розглядати як інструмент інформаційного супроводу (комплексного або часткового) процесу розробки та реалізації стратегій підприємства, використання якого дозволяє сформувавши цілісне інформаційне забезпечення стратегічного менеджменту підприємства на основі використання існуючого та розробки нового методологічного інструментарію бухгалтерського обліку в напрямі поглиблення його стратегічної орієнтації.

За результатами аналізу проблем практичного застосування моделі інформаційного забезпечення стратегічного управління в сільськогосподарських підприємствах України визначено, що основними вимогами до побудови системи бухгалтерського обліку, як інформаційної основи системи стратегічного менеджменту підприємства, що дозволяють подолати існуючі обмеження традиційного розуміння сутності бухгалтерського обліку (ретроспективна орієнтація, обачність при здійсненні оцінки, обмеження предмета обліку внутрішнім середовищем підприємства), є необхідність врахування:

– основних етапів реалізації моделі стратегічного менеджменту підприємства (сканування середовища, формулювання, впровадження, оцінювання і контроль стратегії), в розрізі яких повинна бути структурована система бухгалтерського обліку, щоб забезпечувати належну інформаційну підтримку реалізації кожного з етапів;

– основних типів стратегій (корпоративної, бізнес-стратегії, функціональної стратегії), відповідно до ієрархії яких на підприємстві повинні бути сформовані: корпоративна стратегічна обліково-аналітична система, система обліково-

аналітичного забезпечення реалізації бізнес-стратегій, система обліково-аналітичного забезпечення реалізації функціональних стратегій;

– основних видів стратегій, що виділяються до кожного із їх основних типів. Набір конкретних видів стратегій є унікальним для кожного підприємства, оскільки у більшості з них повністю або частково відрізняються: загальні напрями розвитку, напрями розвитку виробничо-збутової діяльності, набір стратегічних бізнес-одиниць та шляхи забезпечення їх конкурентних переваг, набір функціональних відділів та служб тощо.

Розроблено модель формування і представлення облікової інформації для потреб стратегічного менеджменту в розрізі видів стратегій підприємства (рис. 1).

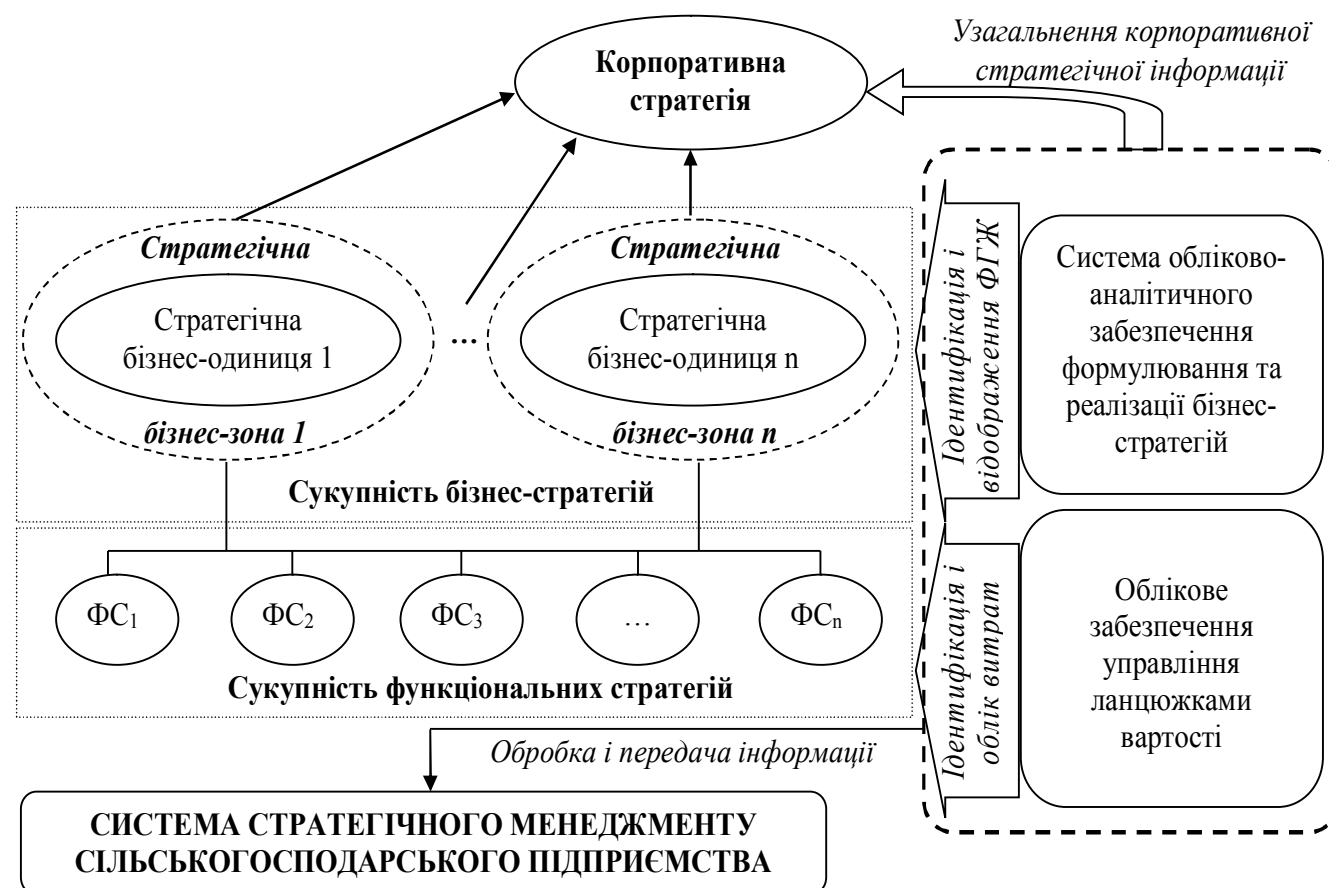

Рис. 1. Модель формування і представлення облікової інформації для потреб стратегічного менеджменту в розрізі видів стратегій

Виходячи із запропонованої моделі виділено два основних виміри акумулювання облікової інформації стратегічного спрямування: стратегічні бізнес-одиниці; ланцюжки вартості основних і допоміжних видів діяльності.

Кожен із виділених вимірів передбачає необхідність створення окремих систем для обробки і надання облікової інформації в необхідних розрізах для ефективного функціонування системи стратегічного менеджменту на підприємствах.

Розвиток бухгалтерського обліку в напрямі створення стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку пов'язаний з трансформацією сучасної управлінської парадигми починаючи з 1960-х рр., що передбачає перехід від систем тактичного управління до стратегічного, внаслідок чого утворюється розширена управлінська парадигма (рис. 2).

Рис. 2. Парадигмальний розвиток систем управління підприємством та систем бухгалтерського обліку

З появою стратегічних систем управління підприємством, в основу яких покладено нову управлінську стратегічну парадигму, основний акцент наукових досліджень у сфері бухгалтерського обліку та економічного аналізу має бути перенесений на розробку обліково-аналітичного забезпечення стратегічних управлінських рішень. Внаслідок цього змінюються функції бухгалтерів на підприємстві, основною метою стає не лише збір облікової інформації та її оприлюднення у звітності, але й її інтерпретація користувачами разом із бухгалтером підприємства з метою реалізації стратегії підприємства.

У розділі 2 «Теоретико-методологічні основи побудови системи стратегічного обліку сільськогосподарських підприємств» обґрунтовано сутність і види стратегічного обліку, розглянуто необхідність та особливості розробки стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку, виявлено причини невідповідності облікової системи потребам стратегічного менеджменту й окреслено шляхи її подолання.

На основі структуризації базових категорій бухгалтерського обліку встановлено, що стратегічний облік є одним із його функціональних напрямів, спрямованих на створення належної інформаційної підтримки прийняття стратегічних управлінських рішень, у складі якого виділено два основні види – стратегічний фінансовий та стратегічний управлінський облік. Використання такого поділу для побудови системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту дозволяє одержати певні переваги: можливість використання для

розробки методологічного інструментарію стратегічного обліку елементів методології як фінансового, так і управлінського обліку; можливість розширення предмета бухгалтерського обліку; можливість формування двох основних напрямів розвитку наукових досліджень у сфері стратегічного обліку, як основи для побудови стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку.

З метою визначення бажаного стану стратегічного обліку для сільськогосподарських підприємств України виявлено та обґрунтовано причини необхідності побудови системи стратегічного обліку на підприємстві (рис. 3), під якою слід розуміти облікову систему, що забезпечує генерування і передачу транспарентної та релевантної інформації для забезпечення виконання таких процесів, як сканування середовища, формулювання стратегії, впровадження стратегії, її оцінювання і контроль.

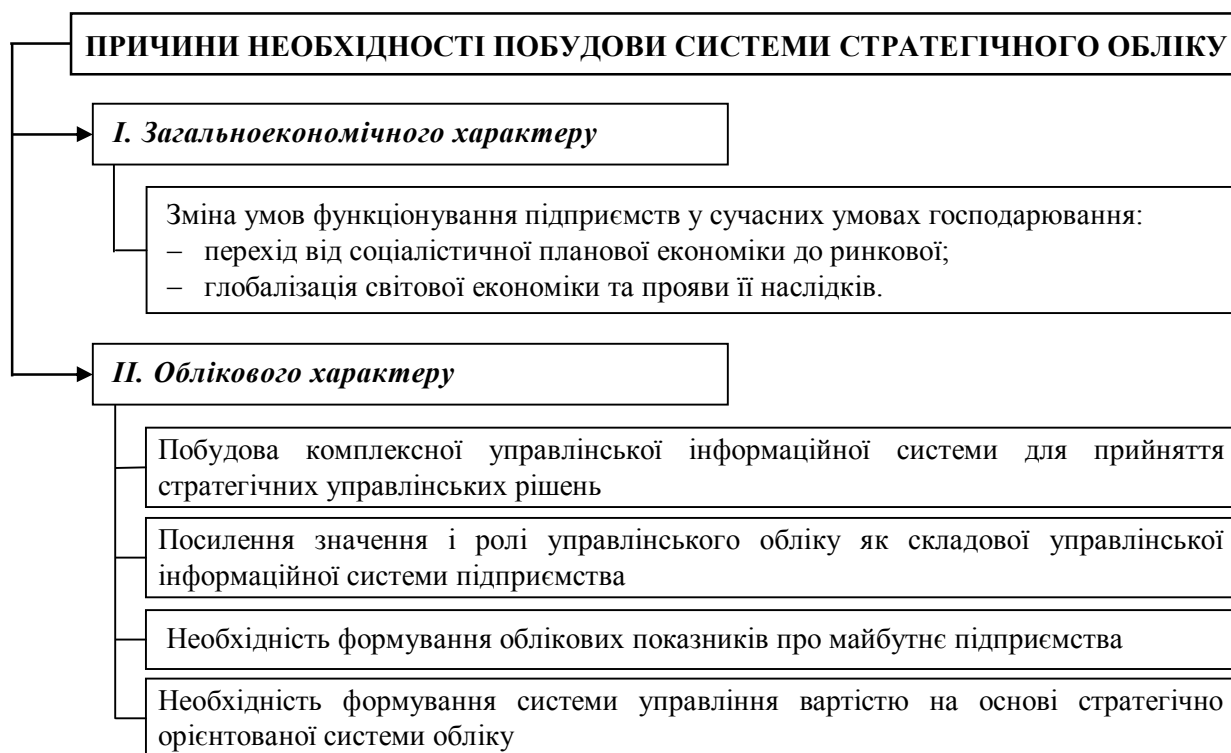

Рис. 3. Причини необхідності побудови системи стратегічного обліку на підприємстві

Аналіз виділених причин дозволяє встановити, що основними передумовами появи системи стратегічного обліку є сукупність зовнішніх (загальноекономічних) та внутрішніх (безпосередньо облікових) факторів.

Проведений аналіз підходів вітчизняних та зарубіжних учених до побудови стратегічно орієнтованих систем і моделей обліку дозволив визначити такі тенденції: 1) відсутність комплексності при їх побудові; 2) відсутність характеристики методів, які використовуються при функціонуванні стратегічних систем і моделей обліку; 3) відсутність теоретичного базису; 4) відсутність аналізу відмінностей від традиційної системи обліку, що виступає однією з основних перепон на шляху їх подальшого практичного використання, оскільки не дозволяє безперешкодно інтегрувати їх в обліково-аналітичну систему фінансового та управлінського обліку, що використовуються на вітчизняних підприємствах. Врахування цих тенденцій дозволяє побудувати ефективну систему обліково-

аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств.

Розроблено теоретико-методологічні основи побудови стратегічно орієнтованої системи обліку, які базуються на врахуванні недоліків чинної системи фінансового обліку (рис. 4).

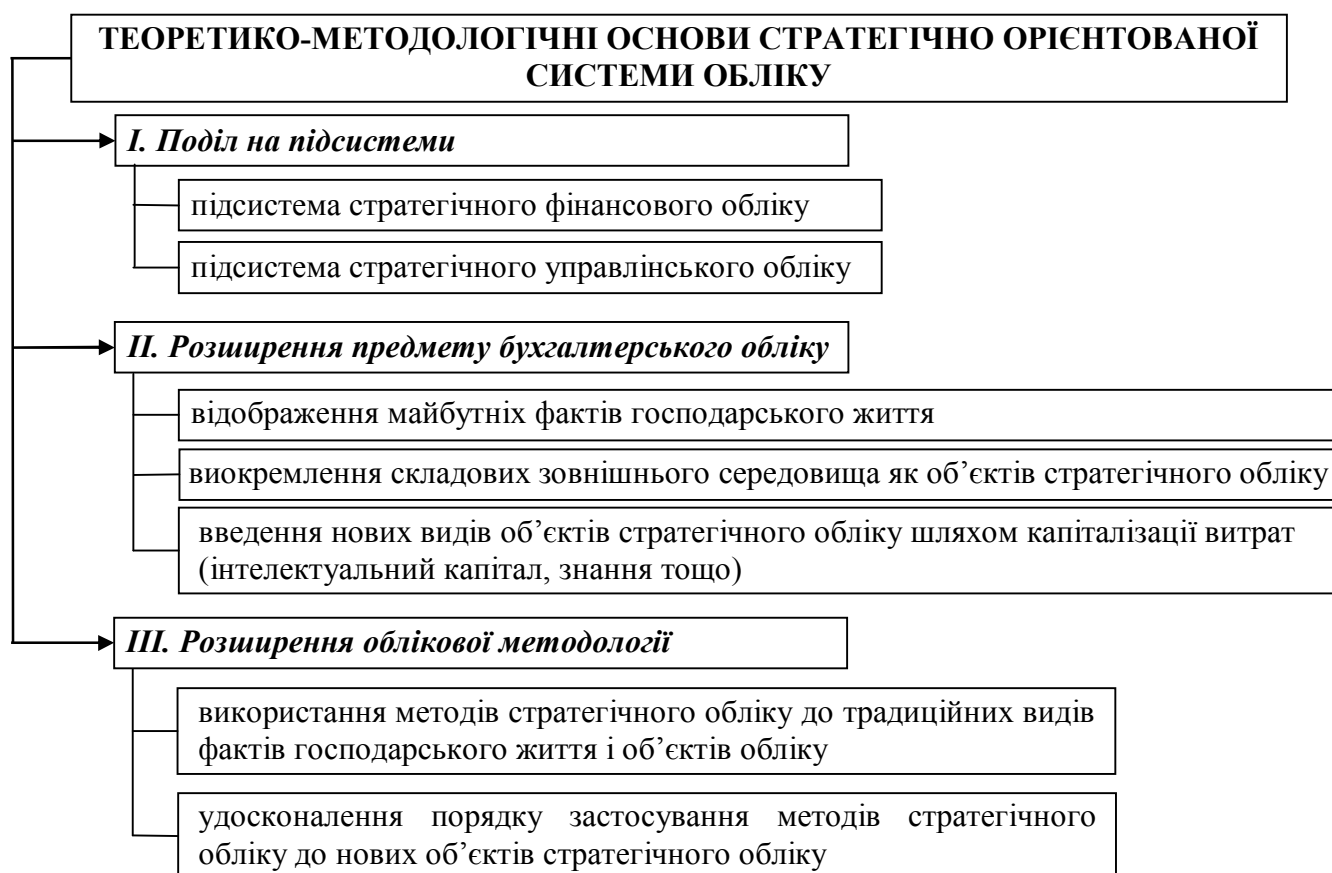

Рис. 4. Теоретико-методологічні основи побудови обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту

В результаті аналізу виділених основ ідентифіковано відмінності стратегічно орієнтованої системи обліку від традиційної облікової системи:

- виділення нових облікових підсистем;
- використання нових видів фактів господарського життя (прогнозні та стратегічні);
- виокремлення нових видів об'єктів стратегічного обліку (об'єкти зовнішнього середовища, нові капіталізовані об'єкти тощо);
- використання для обліку традиційних видів фактів господарського життя й об'єктів обліку нових методів фінансового й управлінського обліку (бухгалтерський інжиніринг, метод ланцюжків вартості тощо).

З метою забезпечення управлінських потреб щодо інформаційного супроводу процесу формування, реалізації і моніторингу стратегій підприємства запропоновано використовувати корпоративну стратегічну обліково-аналітичну систему, що побудована на основі удосконалення існуючої системи обліку (фінансового та управлінського) й удосконаленої стратегічної аналітичної підсистеми та включає підсистему стратегічного аналізу. Її слід розглядати як

концептуальну основу системи інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств, застосування якої дозволяє забезпечити ефективну взаємодію традиційних та стратегічно орієнтованих обліково-аналітичних систем та в цілому сприяє підвищенню ефективності впровадження концепції стратегічного менеджменту на сільськогосподарських підприємствах.

У розділі 3 «**Методологічні основи побудови підсистеми стратегічного фінансового обліку сільськогосподарських підприємств**» досліджено проблеми побудови системи стратегічного фінансового обліку на основі застосування концепції бухгалтерського інжинірингу, виділено принципи її побудови, розроблено методіку стратегічного фінансового обліку, яка дозволяє формувати похідний гіпотетичний стратегічний балансовий звіт.

Враховуючи значні можливості системи фінансового обліку генерувати облікову інформацію, необхідну користувачам, розроблено теоретико-методологічні основи підсистеми стратегічного фінансового обліку, яка забезпечуватиме потреби менеджменту в обліковій інформації стратегічного характеру (рис. 5).

Побудова підсистеми стратегічного фінансового обліку в сучасних умовах розвитку ринкової економіки набуває значної актуальності, що зумовлено необхідністю одночасного виконання двох вимог:

- інформаційний супровід процесу аналізу і планування стратегії підприємства, її реалізації та контролю;
- інформаційна підтримка стратегічного управління в режимі реального часу.

Система стратегічного фінансового обліку має бути побудована на основі таких принципів: облікового відображення та взаємоузгодження внутрішніх і зовнішніх складових діяльності підприємства; облікового відображення минулих і майбутніх фактів господарського життя; взаємозв'язку облікової інформації тактичного та стратегічного характеру; відповідності бухгалтерських компетенцій; відповідності типу і виду стратегії; відповідності методології побудови системи стратегічного менеджменту; зворотного зв'язку та гнучкості; динамічної відповідності. Дотримання виділених принципів дозволяє забезпечити одержання облікової інформації стратегічного характеру, оскільки вони виступають з'єднувальною ланкою між обліковою методологією та системою стратегічного менеджменту.

Запропоновано розробляти підсистему стратегічного фінансового обліку на основі застосування концепції бухгалтерського інжинірингу, яка може бути безперешкодно реалізована в умовах застосування сучасних інформаційно-комп'ютерних систем і є універсальною технологією проектування управлінсько-орієнтованих систем обліку. Ця концепція є одним із варіантів побудови стратегічно орієнтованої системи обліку, оскільки дає змогу розробити нову інформаційну технологію для формування облікової інформації, яка дозволяє забезпечити процес формування, розробки, реалізації і контролю стратегії підприємства. Одержана в результаті надбудови до системи фінансового обліку система інжинірингового фінансового обліку забезпечує формування похідних гіпотетичних балансових звітів, які є інформаційною основою для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Вимоги стратегічного менеджменту:
1) інформаційний супровід процесу аналізу і планування стратегії підприємства, її реалізації та контролю; 2) інформаційна підтримка стратегічного управління в режимі реального часу

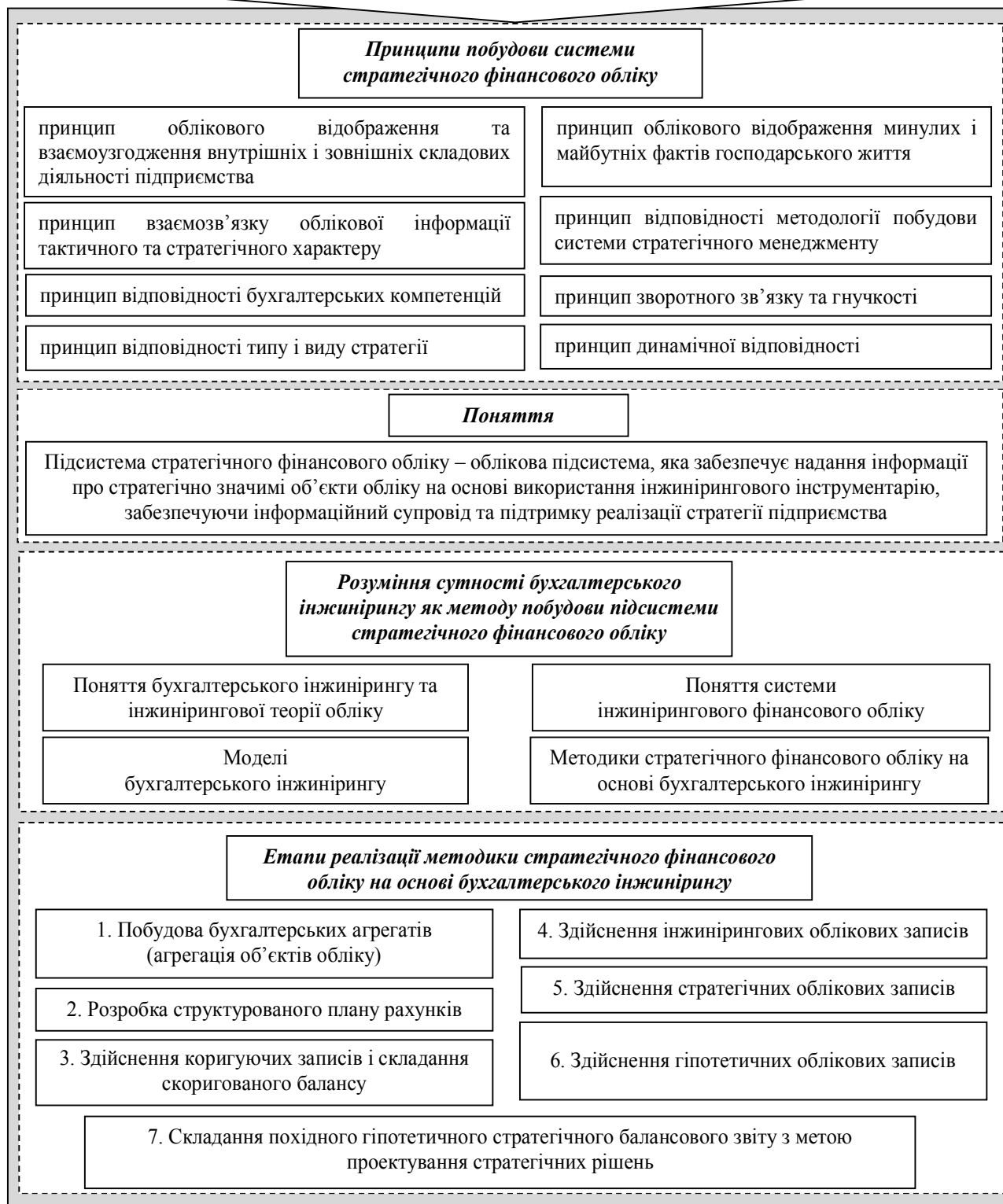

Рис. 5. Теоретико-методологічні основи підсистеми стратегічного фінансового обліку

З метою побудови системи інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту розроблено методику стратегічного фінансового обліку, яка реалізується за етапами, наведеними в табл. 1.

Етапи реалізації підсистеми стратегічного фінансового обліку

<i>Етап</i>	<i>Характеристика етапу</i>
1. Побудова бухгалтерських агрегатів (укрупнення об'єктів обліку)	Здійснення агрегатного моделювання укрупнених облікових об'єктів, які виступатимуть початковим оператором, що формує економічний зміст, рівень агрегації та види облікової інформації для прийняття стратегічних управлінських рішень
2. Розробка структурованого плану рахунків	Побудова структурованого плану рахунків з метою підвищення рівня аналітичності та інформаційної місткості підсистеми стратегічного фінансового обліку за необхідними для прийняття стратегічних рішень розрізами
3. Здійснення коригуючих записів і складання скоригованого балансу	Проведення різних видів коригувань балансової вартості підприємства (вартісних; коригувань у результаті зміни стратегії; коригування шляхом доповнення новими об'єктами обліку) відповідно до агрегованих статей розробленого стратегічного структурованого плану рахунків
4. Здійснення інжинірингових облікових записів	Здійснення інжинірингових облікових записів за агрегованими й аналітичними позиціями (субрахунки й аналітичні рахунки) залежно від обраного початкового оператора
5. Здійснення стратегічних облікових записів	Здійснення стратегічних облікових записів за агрегованими і аналітичними позиціями (субрахунки й аналітичні рахунки) залежно від обраного початкового оператора
6. Здійснення гіпотетичних записів та складання похідного гіпотетичного стратегічного балансового звіту	Здійснення гіпотетичних проведень із реалізації активів та погашення зобов'язань за агрегованими позиціями і складання похідного гіпотетичного стратегічного балансового звіту

Розроблена методика орієнтована на складання похідного гіпотетичного стратегічного балансового звіту, формування якого дозволяє одержати набір показників (чисті активи, чисті активи після здійснення коригувань, стратегічні чисті активи, чисті пасиви), які використовуються як для вибору з існуючих стратегічних альтернатив, так і для аналізу ефективності реалізації обраної стратегії.

Розділ 4 **«Методологічні основи побудови підсистеми стратегічного управлінського обліку сільськогосподарських підприємств»** присвячено питанням аналізу причин виникнення стратегічного управлінського обліку, обґрунтуванню його поняття, функцій, методології, розробці механізму побудови методики його ведення, розвитку стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжків вартості.

Поява нових інформаційних запитів стала основною передумовою розвитку й удосконалення системи управлінського обліку в напрямі забезпечення його стратегічної орієнтації. На сьогодні можна констатувати факт розширення меж управлінського обліку за рахунок розвитку його стратегічної компоненти, що дозволило сформулювати нову модель облікового інформаційного забезпечення управління підприємством, яка є більш адаптивною до мінливих умов зовнішнього середовища підприємства та зростаючих запитів стратегічного менеджменту.

На основі аналізу сучасних підходів учених та особливостей функціонування підприємств в умовах застосування інформаційно-комп'ютерних систем і

технологій розроблено та обґрунтовано теоретико-методологічні основи стратегічного управлінського обліку (рис. 6).

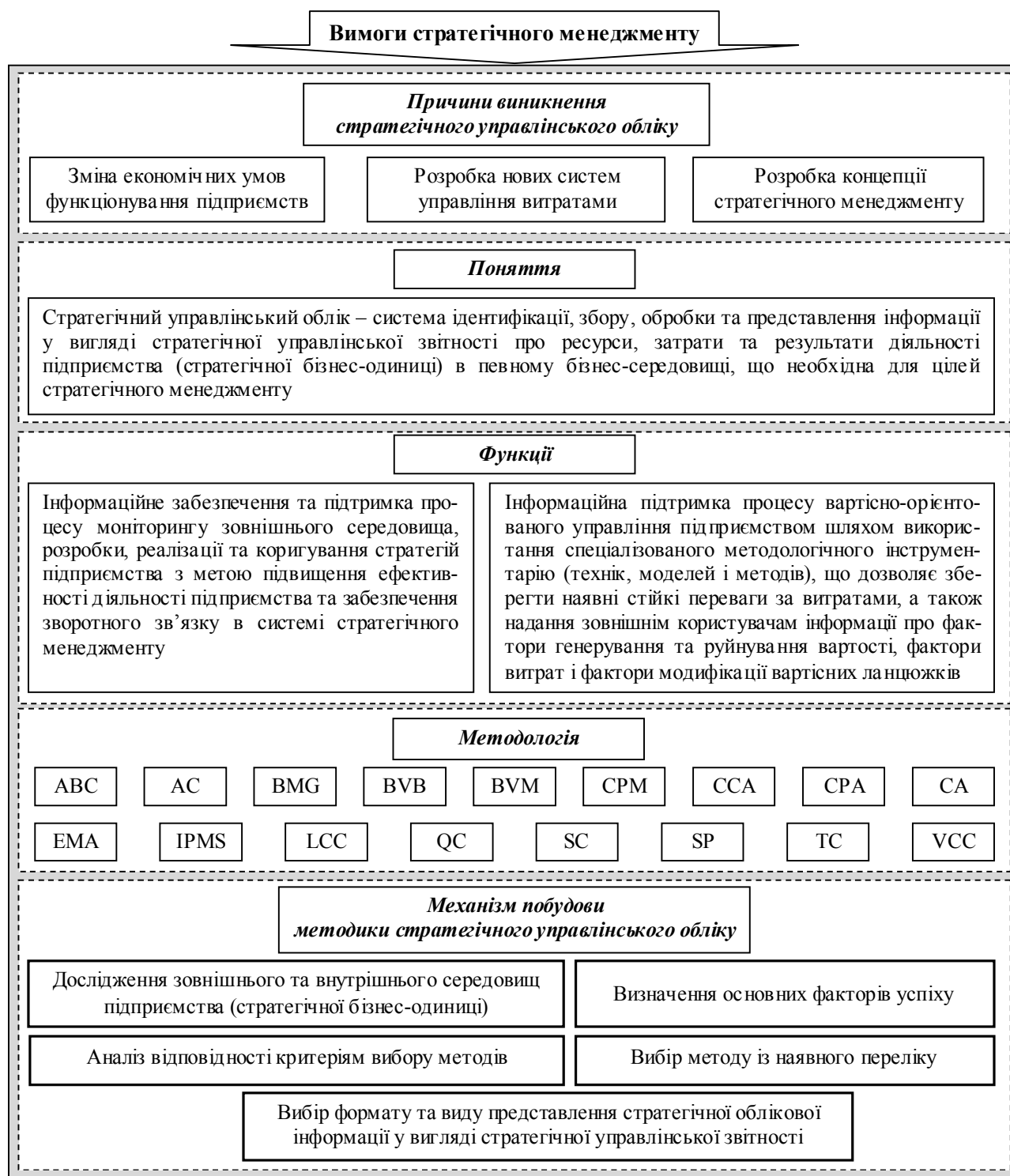

Рис. 6. Теоретико-методологічні основи підсистеми стратегічного управлінського обліку

Застосування розроблених теоретико-методологічних основ дозволяє побудувати таку систему стратегічного управлінського обліку на підприємстві, що сприяє скороченню часу на прийняття стратегічних управлінських рішень через забезпечення максимальної відповідності облікового інструментарію запитам стратегічних менеджерів та шляхом врахування існуючих загроз, можливостей і ключових факторів успіху загального стратегічного розвитку підприємства.

Враховуючи доцільність застосування концепції обліку витрат на основі ланцюжків вартості (value chain costing) для побудови системи інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту в сільськогосподарських підприємствах, удосконалено поняття та організаційно-методичні положення стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжків вартості, зокрема, розроблено модель центрів фінансової відповідальності згідно з концепцією стратегічного обліку на основі ланцюжків вартості та Звіт про прибутки та збитки підприємства за методом ланцюжка вартості. На основі аналізу відмінностей між управлінським обліком та обліком на основі ланцюжків вартості ідентифіковано основні особливості стратегічного управлінського обліку, побудованого на основі ланцюжка вартості як інструмента інформаційної підтримки стратегічного менеджменту підприємства порівняно з іншими альтернативними інформаційними системами.

Впровадження підсистеми стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжків вартості дозволяє виявити фактори, що впливають на довгострокову прибутковість підприємства та процес формування і реалізації стратегії, забезпечуючи інформаційну підтримку прийняття стратегічних управлінських рішень.

У розділі 5 «**Аналітичне забезпечення системи стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств**» досліджено питання побудови стратегічної аналітичної системи на підприємствах на основі використання даних із системи стратегічного обліку, запропоновано набір аналітичних показників, що полегшують процедури здійснення стратегічного вибору та контролю обраної підприємством стратегії.

Враховуючи обґрунтований підхід до виділення підсистем стратегічного фінансового та стратегічного управлінського обліку, розроблено модель стратегічної аналітичної системи в сільськогосподарських підприємствах (рис. 7). У контексті розробленої стратегічної аналітичної системи виділено й обґрунтовано два основні напрями розвитку фінансового аналізу з метою підвищення ефективності стратегічного управління.

Перший напрям – розвиток традиційного фінансового аналізу для забезпечення його стратегічної орієнтації, що передбачає розробку системи стратегічних показників підприємства або конкретної стратегічної бізнес-одиниці із врахуванням: 1) ролі підприємства в галузі або ролі стратегічної бізнес-одиниці у структурі бізнес-процесів підприємства; 2) стадії життєвого циклу підприємства або конкретної стратегічної бізнес-одиниці; 3) обраного виду стратегії для досягнення поставлених цілей. У розробленій моделі стратегічної аналітичної системи сформульовано загальні організаційно-методичні аспекти здійснення фінансового аналізу в напрямі забезпечення його стратегічної орієнтації, зокрема, в частині проведення розрахунків та інтерпретації одержаних результатів, що значно покращують процес впровадження стратегічної аналітичної системи в практичну діяльність підприємств. Запропонована концептуальна основа дозволяє надати відповідь на питання, які стосуються процедурних аспектів здійснення фінансового аналізу в напрямі забезпечення його стратегічної орієнтації: якими є цілі такого аналізу; на які питання, що висуваються стратегічним менеджментом, дозволять надати відповідь одержані аналітичні результати; які дані виступають інформаційною основою для

проведення такого аналізу; якими є фактори та обмеження, що погіршують якість одержаних аналітичних результатів; яким повинен бути рівень деталізації аналітичних результатів, що надаються для прийняття стратегічних управлінських рішень.

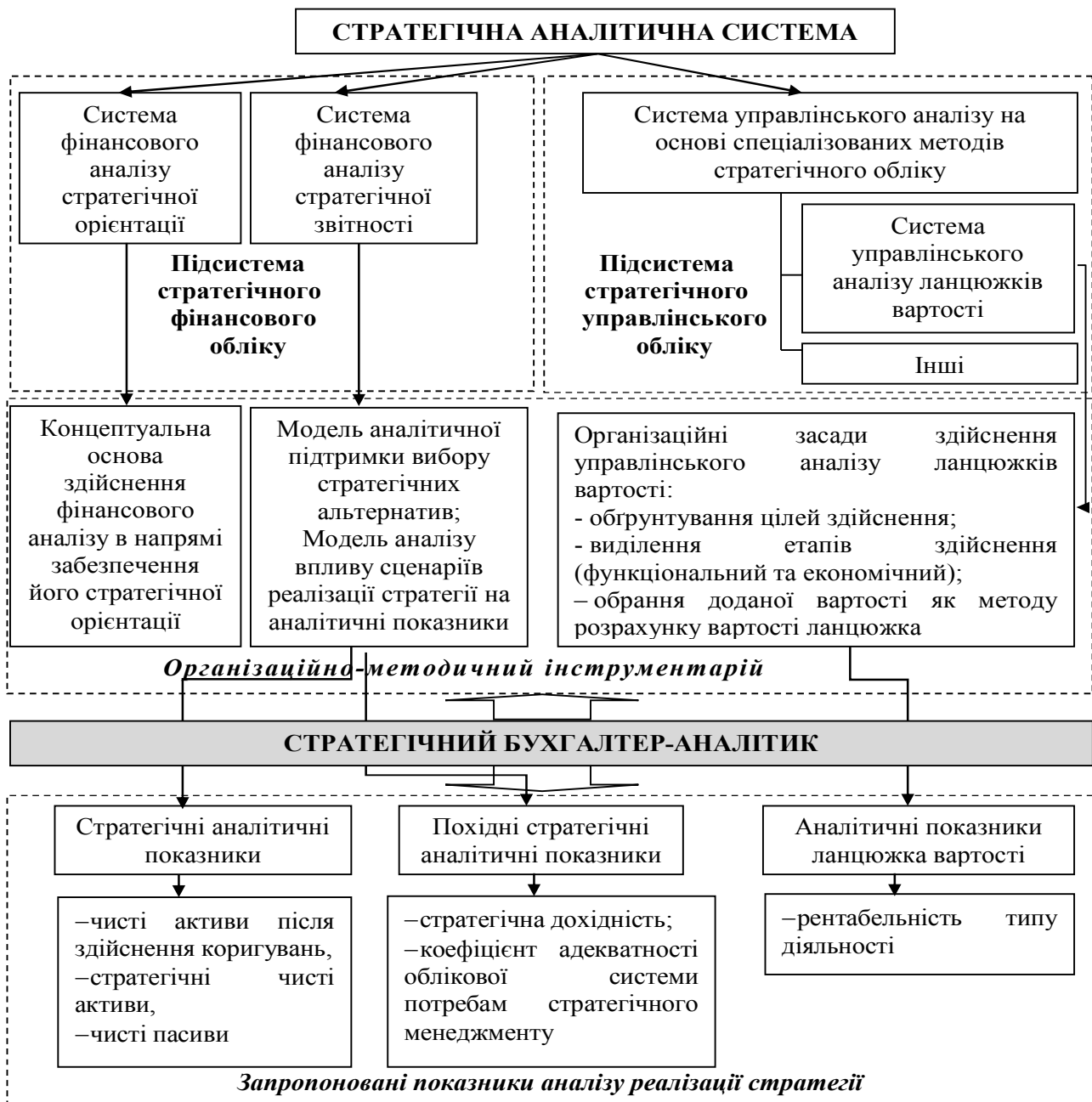

Рис. 7. Розроблена модель стратегічної аналітичної системи у взаємозв'язку з підсистемами стратегічного обліку

Другий напрям – побудова системи фінансового аналізу стратегічної фінансової звітності, що базується на використанні похідного гіпотетичного стратегічного балансу. Цей напрям фінансового аналізу виник в останнє десятиріччя у зв'язку з розвитком концепції стратегічного обліку на основі застосування інжинірингового інструментарію та став можливим завдяки стрімкому розвитку сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій, які дозволяють реалізувати інжинірингову систему стратегічного обліку в комп'ютерному середовищі. Комп'ютеризація похідних та інжинірингових облікових процедур уможливорює та робить доцільним

побудову похідних стратегічних балансових звітів різних видів, які можуть використовуватись як інформаційна база для проведення фінансового аналізу, орієнтованого на підтримку прийняття стратегічних управлінських рішень.

З метою полегшення процедури здійснення стратегічного вибору на основі використання стратегічних аналітичних показників, що розраховуються на базі даних підсистеми стратегічного фінансового обліку (вартість чистих активів після відповідних коригувань, стратегічні чисті активи, чисті пасиви, стратегічна дохідність), розроблено модель аналітичної підтримки вибору стратегічних альтернатив. Для забезпечення їх адекватної інтерпретації та перевірки обраного варіанта реалізації стратегії необхідним є проведення аналізу впливу альтернативних сценаріїв на стратегічні аналітичні показники, що запропоновано здійснювати за допомогою моделі аналізу впливу сценаріїв реалізації стратегії на аналітичні показники.

Для обробки та інтерпретації інформації, що надається підсистемою стратегічного управлінського обліку, запропоновано використовувати в сільськогосподарських підприємствах управлінський аналіз ланцюжків вартості, як концепцію інформаційної підтримки прийняття управлінських рішень, що спрямована на виявлення та ідентифікацію загроз і можливостей, пов'язаних із реалізацією стратегічних альтернатив, та формулювання проектів управлінських рішень, спрямованих на їх подолання або ефективне застосування. Основною причиною необхідності впровадження аналізу ланцюжків вартості в діяльність підприємств є недоцільність використання лише показників грошових потоків, доходів або прибутку, як основного індикатора його конкурентних переваг, та фактична неможливість побудувати ефективно діючу систему стратегічного та бюджетного планування підприємства або стратегічної бізнес-одиниці без урахування результатів аналізу ланцюжків вартості, зокрема, можливостей здійснення вертикальної інтеграції.

З метою побудови методики управлінського аналізу ланцюжків вартості, що базується на класичних традиціях вітчизняної обліково-аналітичної школи, запропоновано виділяти два загальних етапи її здійснення, які можуть бути деталізовані на основі врахування специфіки діяльності досліджуваного підприємства або стратегічної бізнес-одиниці:

– функціональний аналіз ланцюжка вартості, що стосується ідентифікації та обґрунтування його основних параметрів: обмежень ланцюжка вартості; типів діяльності, що генерують вартість; типів суб'єктів, задіяних у функціонуванні виділених типів діяльності; оцінки обсягів фізичного руху продукції або послуг;

– економічний аналіз ланцюжка вартості передбачає оцінку понесених витрат та генерованої вартості в цілому по ланцюжку вартості, а також на кожному із виділених типів діяльності в межах ланцюжка вартості, та проведення аналізу переходу вартості від одного учасника ланцюжка до іншого.

Для оцінки загальної вартості ланцюжка сільськогосподарських підприємств запропоновано використовувати концепцію доданої вартості, що дозволяє розрахувати показник чистої доданої вартості, який визначає, скільки цінності створюється на кожному етапі ланцюжка вартості (за конкретним типом основної або допоміжної діяльності). На основі розрахованих показників витрат і показників

доданої вартості в розрізі стратегічно важливих типів діяльності як складових ланцюжка вартості можуть бути розраховані похідні аналітичні показники, що використовуватимуться для прийняття стратегічних управлінських рішень у даній сфері.

Враховуючи доцільність поєднання функцій ведення стратегічного обліку та аналітичної обробки одержаної стратегічної інформації, обґрунтовано необхідність створення на підприємствах посади стратегічного бухгалтера-аналітика, який займатиметься не лише веденням стратегічного фінансового обліку та стратегічного управлінського обліку, а й забезпечуватиме координацію аналітичної обробки всієї одержаної стратегічної облікової інформації, підбір аналітичних показників і розробку проектів прийняття стратегічних управлінських рішень. Стратегічний бухгалтер-аналітик одночасно забезпечуватиме виконання функцій складання стратегічної звітності та її безпосередню обробку шляхом аналізу стратегічних показників, виявлення відхилень між ними, встановлення причин відхилень, формування сценаріїв стратегічного розвитку, забезпечуватиме консолідацію стратегічної облікової інформації та її поширення між менеджерами підприємства.

ВИСНОВКИ

У дисертації запропоновано вирішення важливої наукової проблеми, яка полягає в розробці теоретико-методологічних основ обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного менеджменту в сільському господарстві. Відповідно до поставленої мети проведене дослідження дало змогу визначити і вирішити ряд завдань та отримати низку результатів, висновків і узагальнень:

1. Однією з основних причин незадовільного стану впровадження стратегічного менеджменту на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах є відсутність системи його належного обліково-аналітичного забезпечення. Вирішення цієї проблеми передбачає необхідність розробки такого забезпечення з урахуванням наступних стратегічних імперативів: позиціонування підприємства у зовнішньому середовищі; обліковий моніторинг внутрішнього середовища; обліковий моніторинг зовнішнього середовища; застосування ефекту синергії.

2. Проведений аналіз існуючих підходів дослідників в обліковій сфері щодо співвідношення бухгалтерського обліку та концепції стратегічного менеджменту дозволив встановити, що бухгалтерський облік є інструментом інформаційного супроводу (комплексного або часткового) процесу розробки та реалізації стратегій підприємства. Ключовими вимогами до побудови системи бухгалтерського обліку, як інформаційної бази для системи стратегічного менеджменту підприємства є необхідність врахування: основних етапів реалізації моделі стратегічного менеджменту підприємства; основних типів стратегій; основних видів стратегій.

3. Базуючись на запропонованій моделі формування і представлення облікової інформації для потреб стратегічного менеджменту, обґрунтовано, що основним базисом для прийняття стратегічних управлінських рішень слід розглядати такі виміри її акумулювання як стратегічні бізнес-одиниці та ланцюжки вартості основних і допоміжних видів діяльності, що дозволяє сформувати комплексну систему облікової інформації як головне джерело інформаційної підтримки стратегічного менеджменту.

4. З появою стратегічних систем управління підприємством, підґрунтям яких визначено нову управлінську стратегічну парадигму, основний акцент наукових досліджень у сфері бухгалтерського обліку та економічного аналізу має бути перенесений на розробку обліково-аналітичного забезпечення стратегічних управлінських рішень. У результаті цього змінюються функції бухгалтерів на підприємстві, головною метою стає не лише збір облікової інформації та її оприлюднення в звітності, а й її інтерпретація користувачами разом з бухгалтером підприємства з метою реалізації стратегії підприємства та здійснення стратегічного бухгалтерського контролю (контролю за виконанням обраної стратегії на основі розрахунку облікових стратегічних показників). Облікова інформація в умовах зміни управлінської парадигми, розвитку концепції стратегічного управління і трансформації вимог до його обліково-аналітичного забезпечення має стати основою для здійснення процесів довгострокового прогнозування, стратегічного планування, аналізу стратегічних показників і стратегічного контролю, тобто бути важливим засобом прийняття стратегічних управлінських рішень.

5. За результатами аналізу існуючих підходів учених та дослідження ієрархії понятійного середовища обліку встановлено, що стратегічний облік не є видом бухгалтерського обліку, а є одним із його функціональних напрямів, спрямованих на створення належної інформаційної підтримки прийняття стратегічних управлінських рішень. Виділено два основні види стратегічного обліку – стратегічний фінансовий та стратегічний управлінський облік, що передбачає одержання наступних переваг при побудові системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту: можливість використання для розробки методологічного інструментарію стратегічного обліку елементів методології як фінансового, так і управлінського обліку; можливість розширення предмета бухгалтерського обліку; можливість формування двох визначальних напрямів розвитку наукових досліджень у сфері стратегічного обліку, як основи для побудови стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку, що є інструментом інформаційного супроводу системи стратегічного управління підприємством.

6. Головними причинами необхідності побудови системи стратегічного обліку на підприємстві є: причини загальноекономічного характеру (перехід від соціалістичної планової економіки до ринкової; глобалізація світової економіки та прояви її наслідків); причини облікового характеру (побудова комплексної управлінської інформаційної системи для прийняття стратегічних управлінських рішень; посилення значення і ролі управлінського обліку як складової управлінської інформаційної системи підприємства; необхідність формування облікових показників про майбутнє підприємства; необхідність формування системи управління вартістю на основі стратегічно орієнтованої системи обліку).

7. Проведений аналіз існуючих підходів учених до побудови стратегічно орієнтованих систем і моделей обліку дозволив визначити такі тенденції: відсутність комплексності при їх побудові; відсутність характеристики методів, які використовуються при функціонуванні стратегічних систем і моделей обліку; відсутність теоретичного базису; відсутність аналізу відмінностей від традиційної системи обліку.

8. Основними напрямками побудови стратегічно орієнтованої системи обліку, які дозволяють усунути основні причини невідповідності облікової системи потребам стратегічного менеджменту, є: розширення предмета бухгалтерського обліку (відображення майбутніх фактів господарського життя; виокремлення складових зовнішнього середовища як об'єктів стратегічного обліку; введення нових видів об'єктів стратегічного обліку шляхом капіталізації витрат (інтелектуальний капітал, знання тощо) (фінансові та нефінансові показники нових об'єктів стратегічного обліку)); розширення облікової методології (застосування методів стратегічного обліку до традиційних видів фактів господарського життя і об'єктів обліку; удосконалення порядку застосування методів стратегічного обліку до нових об'єктів стратегічного обліку).

9. Як концептуальну основу для побудови системи інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств запропоновано використовувати корпоративну стратегічну обліково-аналітичну систему, що є сукупністю підсистем бухгалтерського обліку, стратегічного фінансового обліку, стратегічного управлінського обліку, економічного і стратегічного аналізу та стратегічного контролю.

10. Для забезпечення повної відповідності системи фінансового обліку потребам стратегічного менеджменту діюча система фінансового обліку має бути удосконалена на основі врахування таких принципів: облікового відображення та взаємоузгодження внутрішніх і зовнішніх складових діяльності підприємства; облікового відображення минулих і майбутніх фактів господарського життя; взаємозв'язку облікової інформації тактичного та стратегічного характеру; відповідності бухгалтерських компетенцій; відповідності типу і виду стратегії; відповідності методології побудови системи стратегічного менеджменту; зворотного зв'язку та гнучкості; динамічної відповідності.

11. Бухгалтерський інжиніринг є концепцією розробки і впровадження облікових інформаційних систем, що побудована на основі використання інжинірингової архітектури – набору інжинірингових інструментів, які стосуються всіх стадій облікового процесу і містять облікові агрегати, структурований план рахунків, коригуючі, інжинірингові, стратегічні та гіпотетичні бухгалтерські записи, похідні балансові звіти тощо. Його слід розглядати як один із методів, що може бути використаний для побудови стратегічно орієнтованої системи фінансового обліку, що обґрунтовується як адаптивністю даної концепції під запити різних видів користувачів облікової інформації, так і багатоманітністю та універсальністю інжинірингового інструментарію.

12. Для підвищення ефективності інформаційної підтримки стратегічного менеджменту запропоновано використовувати систему інжинірингового фінансового обліку, що є надбудовою до системи фінансового обліку. Її основними характерними особливостями є: неможливість функціонування без початкового оператора (бухгалтерського балансу); використання нових зрізів для ідентифікації та групування фактів господарського життя шляхом застосування структурованих планів рахунків; використання системи початкових та кінцевих бухгалтерських агрегатів (чистих активів і чистих пасивів), а також агрегованих господарських операцій для зменшення трудомісткості облікових інжинірингових процедур;

обов'язкове використання інформаційно-комп'ютерних технологій як організаційно-технологічної основи реалізації бухгалтерського інжинірингу на практиці; застосування різних видів оцінок залежно від потреб користувачів інжинірингової звітності; використання інжинірингових та гіпотетичних господарських операцій, що передбачає розширення предмета бухгалтерського обліку в просторі (зовнішнє середовище) та в часі (майбутнє); формування похідних балансових звітів різних видів; орієнтація на потреби стратегічного управління та під конкретні цілі і запити управлінського персоналу.

13. Розроблено методику стратегічного фінансового обліку, яка складається з таких етапів: побудова бухгалтерських агрегатів (агрегація об'єктів обліку); розробка структурованого плану рахунків; здійснення коригуючих записів і складання скоригованого балансу; здійснення інжинірингових облікових записів; здійснення стратегічних облікових записів; здійснення гіпотетичних записів та складання похідного гіпотетичного стратегічного балансового звіту.

14. Основними причинами появи стратегічного управлінського обліку як окремої галузі наукових знань є: зміна економічних умов функціонування підприємств; розробка концепції стратегічного менеджменту; розробка нових систем управління витратами. Стратегічний управлінський облік – це система ідентифікації, збору, обробки та представлення інформації у вигляді стратегічної управлінської звітності про ресурси, затрати та результати діяльності підприємства (стратегічної бізнес-одиноці) в певному бізнес-середовищі, що необхідна для цілей стратегічного менеджменту. Його основними функціями є: інформаційне забезпечення та підтримка процесу моніторингу зовнішнього середовища, розробки, реалізації та коригування стратегій підприємства з метою підвищення ефективності діяльності підприємства та забезпечення зворотного зв'язку в системі стратегічного менеджменту; інформаційна підтримка процесу вартісно-орієнтованого управління підприємством шляхом використання спеціалізованого методологічного інструментарію (технік, моделей і методів), що дозволяє зберегти наявні стійкі переваги щодо витрат, а також надання зовнішнім користувачам інформації про фактори генерування та «руйнування вартості», фактори витрат і фактори модифікації ланцюжків вартості.

15. Розроблено механізм побудови методики стратегічного управлінського обліку підприємства (стратегічної бізнес-одиноці) в системі стратегічного менеджменту, що передбачає реалізацію таких етапів: дослідження зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства (стратегічної бізнес-одиноці); визначення основних факторів успіху; аналіз відповідності критеріям вибору методів; вибір методу; вибір формату та виду представлення стратегічної облікової інформації у вигляді стратегічної управлінської звітності.

16. Обґрунтовано необхідність використання методу стратегічного управлінського обліку на основі ланцюжка вартості для удосконалення облікової системи в напрямі забезпечення відповідності вимогам системи стратегічного менеджменту. Запропоновано використовувати модель інформаційних зв'язків, яка охоплює види продукції, центр доходів і центр витрат, на основі якої в умовах застосування інформаційно-комп'ютерних технологій може бути сформований Звіт про прибутки та збитки підприємства за методом ланцюжка вартості. Представлена

у звіті інформація є основою для прийняття стратегічних управлінських рішень, що стосуються удосконалення процесу формування вартості на сільськогосподарських підприємствах.

17. Як основу системи аналітичної підтримки запропоновано використовувати стратегічну аналітичну систему, яка передбачає одержання інформації про стан внутрішнього і зовнішнього середовищ організації, сформовану з двох основних облікових джерел – стратегічного фінансового та стратегічного управлінського обліку. Її основними напрямками подальшого розвитку є: розвиток традиційного фінансового аналізу в напрямі забезпечення його стратегічної орієнтації; побудова системи фінансового аналізу стратегічної фінансової звітності; удосконалення системи управлінського аналізу на базі застосування спеціалізованих методів стратегічного обліку.

18. З метою поєднання функцій ведення стратегічного обліку та аналітичної обробки одержаної стратегічної інформації на підприємствах запропоновано введення посади стратегічного бухгалтера-аналітика, що загалом дозволить забезпечити: відображення всіх видів фактів господарського життя, необхідних для формування облікової інформації стратегічного характеру; ведення стратегічного управлінського обліку за обраним методом; координацію аналітичної обробки стратегічної облікової інформації; підбір аналітичних показників і розробку проектів для прийняття стратегічних управлінських рішень.

19. З метою удосконалення фінансового аналізу в напрямі забезпечення стратегічної орієнтації розроблено концептуальну основу його здійснення, практичне використання якої має сприяти наданню такої інформації: причини одержаних підприємством результатів і їх відповідності обраній стратегії підприємства або стратегічної бізнес-одиниці; вплив одержаних результатів на можливість подальшої реалізації обраної стратегії підприємства; вплив виявлених трендів компанії, галузі та економіки на показник майбутніх грошових потоків, що визначається з урахуванням оцінки наявної стратегії та на основі одержаних прогнозних показників; можливість здійснення обґрунтованого вибору нових альтернативних стратегічних ініціатив для розробки нових стратегій.

20. На основі запропонованої концепції стратегічного фінансового обліку розроблено модель аналітичної підтримки вибору стратегічних альтернатив і модель аналізу впливу сценаріїв реалізації стратегії на аналітичні показники, що ґрунтуються на використанні показників вартості чистих активів після здійснення коригувань, стратегічних чистих активів та чистих пасивів. Їх використання в практичній діяльності сільськогосподарських підприємств дозволить значно полегшити процедури здійснення стратегічного вибору.

21. Враховуючи сучасні тенденції розвитку управлінського аналізу в стратегічній аналітичній системі підприємства, розкрито теоретичні аспекти побудови аналізу ланцюжків вартості, встановлено місце концепції ланцюжків вартості в системі обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту. Розкрито методичні аспекти застосування аналізу ланцюжків вартості з урахуванням особливостей функціонування сільськогосподарських підприємств шляхом обґрунтування двох загальних етапів його здійснення – функціонального та економічного аналізу ланцюжка вартості.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографії

1. Бруханський Р. Ф. Модернізація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Сучасний бухгалтерський облік, аналіз і аудит: галузевий аспект: колективна монографія у 2 т.; за ред. П. Й. Атамас. – Дніпропетровськ: «Герда», 2013. – Т. 1. – 358 с. – С. 21-34. *(особистий внесок здобувача – досліджено напрями удосконалення обліково-інформаційного забезпечення стратегічного управління, 1,0 друк. арк.)*.

2. Бруханський Р. Ф. Реалії та перспективи обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Обліково-аналітичне забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання: сучасний стан та напрями вдосконалення: монографія; за заг. ред. д.е.н., проф. М. Г. Білопольського; Макіївський економ.-гуманіт. ін-т. – Донецьк: Видавець Дмитренко Л. Р., 2013. – 220 с. – С. 85-97. *(особистий внесок здобувача – досліджено стан і параметри розвитку обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту, 0,63 друк. арк.)*.

3. Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва: монографія / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 384 с. *(22,3 друк. арк.)*.

4. Бруханський Р. Ф. Фінансово-облікова проблематика відтворення потенціалу сільськогосподарських підприємств: монографія / Р. Ф. Бруханський, Н. В. Железняк, І. П. Хомин; за наук. ред. Р. Ф. Бруханського. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 452 с. *(особистий внесок здобувача – досліджено проблеми облікового забезпечення відтворення потенціалу сільськогосподарських підприємств з позицій стратегічного управління, 8,77 друк. арк.)*.

Статті у наукових фахових виданнях

5. Бруханський Р. Ф. Проблеми і пріоритети інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Економічний аналіз. – 2011. – Вип. 9. – Ч. 2. – С. 69–71. *(0,37 друк. арк.)*.

6. Бруханський Р. Ф. Диференціація обліково-інформаційного супроводу прийняття стратегічних управлінських рішень у сільськогосподарських підприємствах України / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – 2012. – Вип. 17. – С. 159–164. *(0,51 друк. арк.)*.

7. Бруханський Р. Ф. Сучасні вимоги і параметри обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Сталий розвиток економіки. – 2012. – Вип. 4 (14). – С. 217–221. *(0,49 друк. арк.)*.

8. Бруханський Р. Ф. Адаптація облікової системи сільськогосподарського підприємства до вимог стратегічного менеджменту / Р. Ф. Бруханський // Облік і фінанси АПК. – 2012. – № 3 (57). – С. 23–27. *(0,47 друк. арк.)*.

9. Бруханський Р. Ф. Облікова інформація у забезпеченні прийняття ефективних управлінських рішень стратегічного характеру / Р. Ф. Бруханський // Інноваційна економіка. – 2012. – Вип. 8 (34). – С. 267–270. *(0,38 друк. арк.)*.

10. Бруханський Р. Ф. Оптимізація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту аграрних підприємств України / Р. Ф. Бруханський // **Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences.** – 2013. – Vol. 2. – S.146–150. (0,55 друк. арк.).

11. Бруханський Р. Ф. Параметри обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Наука молода. – 2013. – Вип. 19. – С. 197–201. (0,40 друк. арк.).

12. Бруханський Р. Ф. Система стратегічного фінансового обліку: аналіз сучасного стану і перспективи розвитку / Р. Ф. Бруханський // **Бізнес Інформ.** – 2014. – № 7 (438). – С. 220–225. (0,69 друк. арк.).

13. Бруханський Р. Ф. Концепція стратегічного менеджменту та бухгалтерський облік: можливі варіанти взаємозв'язку / Р. Ф. Бруханський // **Інноваційна економіка.** – 2014. – Вип. 3 (52). – С. 239–243. (0,39 друк. арк.).

14. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський інжиніринг як метод побудови стратегічно орієнтованої системи обліку / Р. Ф. Бруханський // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2014. – Вип. 10, т. 1. – С. 59–66. (0,47 друк. арк.).

15. Бруханський Р. Ф. Причини необхідності розробки стратегічно орієнтованої системи бухгалтерського обліку / Р. Ф. Бруханський // **Економічний аналіз.** – 2014. – Т. 16. – № 2. – С. 210–217. (0,65 друк. арк.).

16. Бруханський Р. Ф. Поняття стратегічного управлінського обліку / Р. Ф. Бруханський // **Інноваційна економіка.** – 2014. – Вип. 4 (53). – С. 310–313. (0,42 друк. арк.).

17. Бруханський Р. Ф. Зміна управлінських парадигм як фактор розвитку бухгалтерського обліку: стратегічний аспект / Р. Ф. Бруханський // **Облік і фінанси.** – 2014. – № 3 (65). – С. 15–20. (0,72 друк. арк.).

18. Бруханський Р. Ф. Аналіз вимог системи стратегічного менеджменту до побудови стратегічно-орієнтованої системи бухгалтерського обліку / Р. Ф. Бруханський // **Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки.** – 2014. – № 1 (67). – С. 163–169. (0,59 друк. арк.).

19. Бруханський Р. Ф. Проблемні питання обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами / Р. Ф. Бруханський // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнар. зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 1 (28). – С. 29–38. (0,48 друк. арк.).

20. Бруханський Р. Ф. Типи і види стратегій сільськогосподарських підприємств та особливості їх обліково-аналітичного забезпечення / Р. Ф. Бруханський // **Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки.** – 2014. – № 2 (68). – С. 3–10. (0,76 друк. арк.).

21. Бруханський Р. Ф. Аналіз підходів до побудови моделей бухгалтерського інжинірингу / Р. Ф. Бруханський // **Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки.** – 2014. – № 3 (69). – С. 27–33. (0,87 друк. арк.).

22. Бруханський Р. Ф. Методика ведення стратегічного фінансового обліку на підприємствах: інжиніринговий аспект / Р. Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 8. – С. 18–28. (1,06 друк. арк.).

23. Бруханський Р. Ф. Побудова методики стратегічного управлінського обліку на підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 9. – С. 27–36. (1,01 друк. арк.).

24. Бруханський Р. Ф. Функції і завдання стратегічного управлінського обліку / Р. Ф. Бруханський // Збірник наукових праць Подільського державного аграрно-технічного університету. – 2014. – Вип. 22, т. 2. Економічні науки. – С. 49–54. (0,51 друк. арк.).

25. Бруханский Р. Ф. Стратегический учет в среде бухгалтерского учета / Р. Ф. Бруханский // **Вестник Брестского государственного технического университета. Экономика.** – 2014. – № 3 (87). – С. 34–37. (0,55 друк. арк.).

26. Бруханский Р. Ф. Подходы к построению методики стратегического финансового учета на основе бухгалтерского инжиниринга: критический анализ / Р. Ф. Бруханский // **Новая Экономика.** – 2014. – Октябрь. – С. 35–39. (0,47 друк. арк.).

27. Бруханський Р. Ф. Стратегічний управлінський облік на основі ланцюжка вартості: теоретичні аспекти / Р. Ф. Бруханський // **Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences.** – 2014. – Vol. II(6), Issue 36. – P. 16–19. (0,47 друк. арк.).

28. Бруханський Р. Ф. Розвиток предмету бухгалтерського обліку: відповідь на запити стратегічного менеджменту / Р. Ф. Бруханський // **Вісник ДонНУЕТ. Серія «Економічні науки».** – 2014. – № 3 (63). – С. 95–104. (0,79 друк. арк.).

29. Бруханський Р. Ф. Аналітичне забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств: загальна модель / Р. Ф. Бруханський // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». – 2014. – Вип. 9-1. – Ч. 3. – С. 199–203. (0,74 друк. арк.).

Тези доповідей на науково-практичних конференціях

30. Бруханський Р. Ф. Стратегічні аспекти аналізу фінансового стану неплатоспроможних підприємств з метою уникнення банкрутства / Р. Ф. Бруханський // Перспективи і пріоритети розвитку економічного аналізу: V Всеукр. наук. конф. студ., асп. і молодих учених: тези доп. і виступів. – Донецьк: «Юго-Восток, Лтд», 2008. – С. 97–99. (0,17 друк. арк.).

31. Бруханський Р. Ф. Обліково-аналітичні основи стратегічного моніторингу фінансових ризиків / Р. Ф. Бруханський // Теоретична і прикладна економіка: задачі та перспективи: Матеріали Першої міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених ТДТУ імені Івана Пулюя (Тернопіль, 16-17 жовт. 2008 р.). – Тернопіль: ТДТУ, 2008. – С. 75–77. (0,23 друк. арк.).

32. Бруханський Р. Ф. Стратегія трансформації обліку в Україні / Р. Ф. Бруханський // Інноваційний розвиток національної економіки: матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції (Тернопіль, 7-8 квіт. 2011 р.). – Тернопіль: Крок, 2011. – С. 104–106. (0,16 друк. арк.).

33. Бруханський Р. Ф. Параметри застосування обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Розвиток бухгалтерського обліку в умовах інтеграційних процесів: тези виступів Всеукр. наук.-метод. семінару, 27 жовт. 2011 р.: – Ірпінь: Національний університет ДПС України. – С. 282–284. (0,14 друк. арк.).

34. Бруханський Р. Ф. Обліково-інформаційне забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств: теоретичний аспект / Р. Ф. Бруханський // Актуальні проблеми економіки, менеджменту, маркетингу: VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 10-11 лют. 2012 р). – Львів: Львівська економічна фундація, 2012. – С. 113–115. (0,24 друк. арк.).

35. Бруханський Р. Ф. Джерела інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Можливості та перспективи забезпечення стійкого економічного розвитку України: проблеми та шляхи вирішення: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 17-18 лют. 2012 р.). Ч. 2. – К.: «Київський економічний науковий центр», 2012. – С. 83–85. (0,22 друк. арк.).

36. Бруханський Р. Ф. Специфіка сільськогосподарського виробництва та її вплив на організацію обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту / Р. Ф. Бруханський // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: зб. тез доп. Дев'ятої Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених (Тернопіль, 23-24 лют. 2012 р.). Ч.2.– Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка, ТНЕУ», 2012. – С. 296–297. (0,12 друк. арк.).

37. Бруханський Р. Ф. Критерії обліково-інформаційного забезпечення процесу прийняття стратегічних рішень у сільськогосподарських підприємствах України / Р. Ф. Бруханський // Rozwoj nauk humanistycznych. Materiały Międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji (Poznan, 27.02.2012 – 29.02.2012). Czesc 4. – Poznan, 2012. – S. 12–14. (0,23 друк. арк.).

38. Бруханський Р. Ф. Адаптація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту до специфіки сільськогосподарського виробництва / Р. Ф. Бруханський // Проблеми сучасної економіки в умовах фінансової нестабільності: зб. тез наук. робіт міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 16-17 берез. 2012 р.). У 2-х ч. – Одеса: Центр економічних досліджень та розвитку, 2012. Ч. II. – С. 22–24. (0,23 друк. арк.).

39. Бруханський Р. Ф. Проблеми обліково-інформаційного забезпечення процесу прийняття стратегічних рішень в АПК України / Р. Ф. Бруханський // Інформаційні технології, економіка та право (ІТЕП-2012): стан та перспективи розвитку: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Чернівці, 28-31 берез.2012 р.) / У 2 ч. Ч. 1 / ПВНЗ «Буковинський університет» – Чернівці: Книги-XXI, 2012. – С. 232–233. (0,09 друк. арк.).

40. Бруханський Р. Ф. Концепція обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Економічні, правові, інформаційні та гуманітарні проблеми розвитку України в умовах проведення системних реформ: матеріали наук. конф. проф.-виклад. складу

ТНЕУ. Секція 6. (Тернопіль, 11 квіт. 2012 р.). – Тернопіль: ТНЕУ, 2012. – С. 5–7. (0,15 друк. арк.).

41. Бруханський Р. Ф. Посилення ролі облікової інформації адекватно вимог стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Формування конкурентоспроможної економіки: теоретичні, методичні та практичні засади: матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції. 26-27 квіт. 2012 р. Ч. 1. – Тернопіль: Крок, 2012. – С. 133–135. (0,14 друк. арк.).

42. Бруханський Р. Ф. Особливості диференціації обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Innowacje i badania naukowe, jak rowniezich zastosowanie w praktyce. Materialy Miedzynarodowej naukowii-praktycznej konferencji (Warszawa, 29.05.2012 – 31.05.2012). – Warszawa, 2012. – S. 6–12. (0,47 друк. арк.).

43. Бруханский Р. Ф. Модернизация системы учетно-информационных потоков стратегического менеджмента предприятий Украины / Р. Ф. Бруханский // Украина-Болгария – Европейский Союз: современное состояние и перспективы: сборник материалов междунар. науч.-практ. конф. Т. 2. – Херсон-Варна: Херсон, ПП Вишемеринский В.С., 2012. – С. 8–12. (0,32 друк. арк.).

44. Бруханський Р. Ф. Домінанта стратегічної орієнтації обліково-інформаційного забезпечення менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Problematyczne aspekty i rozwizania we wspolczesnej nauce. Materialy Miedzynarodowej naukowii-praktycznej konferencji (Krakow, 28.06.2012 – 30.06.2012). – Krakow, 2012. – S. 81–84. (0,19 друк. арк.).

45. Бруханский Р. Ф. Стратегическая ориентация информационных потоков учетной системы сельскохозяйственного предприятия / Р. Ф. Бруханский // Современные подходы к формированию концепции экономического роста: теория и практика: материалы III Междунар. науч.-практ. конф. по экономике (Санкт-Петербург, 12-13 окт. 2012 г.) – Санкт-Петербург: Центр экономических исследований, 2012. – С. 69–74. (0,24 друк. арк.).

46. Бруханський Р. Ф. Оптимізація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Економічний і соціальний розвиток України в ХХІ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: зб. тез доп. Десятої Ювіл. Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених (Тернопіль, 21-23 лют. 2013 р.). Ч. 2.– Тернопіль: ВПЦ ТНЕУ «Економічна думка», 2013. – С. 310–311. (0,13 друк. арк.).

47. Бруханський Р. Ф. Домінанти успішної реалізації обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління діяльністю суб'єктів господарювання: зб. тез доп. II Міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції. – Макіївка: МЕРГ. – 2013. – С. 71–72. (0,14 друк. арк.).

48. Бруханский Р. Ф. Совершенствование учетно-информационных потоков стратегического управления предприятий / Р. Ф. Бруханский // Актуальные направления фундаментальных и прикладных исследований (Topical areas of fundamental and applied research): материалы докладов междунар. науч.-практ. конф., 4-5 марта 2013 г.. – CreateSpace, USA. – 2013. – Vol. 1. – S. 254–258. (0,33 друк. арк.).

49. Бруханський Р. Ф. Пріоритети оптимізації обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Удосконалення економічного механізму в агропромисловому комплексі при різних формах власності: матеріали наук.-практ. конф. проф.-виклад. складу ТНЕУ (Тернопіль, 10 квіт. 2013 р.). – Тернопіль: Вектор, 2013. – С. 57–59. (0,16 друк. арк.).

50. Бруханський Р. Ф. Облікова підтримка стратегічного розвитку сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Wpływ badan naukowych. Zbiór raportow naukowych (Bydgoszcz, 28.04.2013-30.04.2013) – Bydgoszcz: Wydawca: Sp.zo.o. «Diamond trading tour», 2013. – S. 6–9. (0,22 друк. арк.).

51. Бруханський Р. Ф. Адаптація обліку до стратегічних потреб підприємства / Р. Ф. Бруханський // Wspolczesna nauka. Nowe perspektywy. Zbiór raportow naukowych (Bydgoszcz, 30.01.2014-31.01.2014) – Warszawa: Wydawca: Sp.zo.o. «Diamond trading tour», 2014. – S. 5–8. (0,19 друк. арк.).

52. Бруханський Р. Ф. Мотивація стратегічної спрямованості облікової інформації / Р. Ф. Бруханський // Розвиток бухгалтерського обліку, аналізу і контролю в умовах інтеграційних процесів: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 1-2 серп. 2014 р.). – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2014. – С. 64–67. (0,25 друк. арк.).

53. Бруханський Р. Ф. Принципи системи стратегічного фінансового обліку / Р. Ф. Бруханський // Nauka dzis: teoria, metodologia, praktyka, problematyka. Zbiór raportow naukowych. (30.07.2014-31.07.2014) – Warszawa: Wydawca: Sp.zo.o. «Diamond trading tour», 2014. – S. 31–33. (0,16 друк. арк.).

54. Бруханський Р. Ф. Стратегічні облікові записи як один із етапів методики стратегічного фінансового обліку / Р. Ф. Бруханський // Концепція сталого розвитку економічної та соціальної політики: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 3-4 жовт. 2014 р.). У 2-х ч. – К.: ГО «Київський економічний науковий центр», 2014. – Ч. 2. – С. 55–58. (0,21 друк. арк.).

55. Бруханський Р. Ф. Доцільність розширення предмету бухгалтерського обліку з позицій формування стратегічно орієнтованої облікової системи / Р. Ф. Бруханський // The International Scientific and Practical Congress of Economists and Lawyers «Always ahead facing the unknown», professional scientific publication, Geneva (Switzerland), Minsk (Republic of Belarus), Odessa (Ukraine), St. Petersburg (Russian Federation), October 9, 2014. – Basel (Switzerland). – 2014. – P. 239–243. (0,28 друк. арк.).

56. Бруханський Р. Ф. Необхідність розвитку стратегічного управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства: тези доп. II Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 24-25 жовт. 2014 р.). – Львів. Вид-во Львівської політехніки, 2014. – С. 23–25. (0,15 друк. арк.).

57. Бруханський Р. Ф. Розширення часових параметрів облікової системи як спосіб забезпечення її адекватності потребам стратегічного менеджменту / Р. Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит та управління економічними процесами в світовій і національній економіці: історія, сучасність,

перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 23 жовт. 2014 р., (ПДАТУ, м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль: Крок, 2014. – С. 29–31. (0,14 друк. арк.).

58. Бруханський Р. Ф. Необхідність побудови системи стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах: основні причини / Р. Ф. Бруханський // Менеджмент суб'єктів господарювання: проблеми та перспективи розвитку: зб. матеріалів II Міжнар. науково-практ. конф. (Житомир, 22–24 трав. 2014 р.) – Житомир: ЖДТУ, 2014. – С. 213–215. (0,15 друк. арк.).

59. Бруханський Р. Ф. Концептуальні аспекти побудови стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Проблеми і механізми відтворення ресурсного потенціалу України в контексті євроінтеграції: зб. тез VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Рівне, 16-17 жовт. 2014 р.). – Рівне: НУВГП, 2014. – С. 308–312. (0,20 друк. арк.).

60. Бруханський Р. Ф. Аналіз вимог до побудови стратегічно-орієнтованої системи бухгалтерського обліку / Р. Ф. Бруханський // Тези Всеукр. наук.-практ. on-line конф. асп., молодих учених та студ., присвяченої Дню науки (Житомир, 14-16 трав. 2014 р.). Т. II – Житомир: ЖДТУ, 2014. – С. 188-189. (0,20 друк. арк.).

61. Бруханський Р. Ф. Проблеми імплементації стратегічного управлінського обліку / Р. Ф. Бруханський // Бухгалтерський облік, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку: тези доп. II Всеукр. наук.-практ. конф. (Чернігів, 21 листоп. 2014 р.). – Чернігів: Черніг. нац. технол. ун-т, 2014. – С. 15–17. (0,20 друк. арк.).

62. Бруханський Р. Ф. ТанDEM обліку і аналізу для потреб стратегічного управління сільськогосподарськими підприємствами / Р. Ф. Бруханський // Проблеми інтеграції облікових підсистем фінансового, податкового, управлінського і статистичного обліку в умовах гармонізації законодавства України до вимог європейських стандартів: зб. тез доп. на III Міжнар. наук.-практ. конф. (у 2 ч.), (Житомир, 27 січ. 2015 р.). – Житомир: ПП «Рута», 2015. – Ч. 1. – С. 111–113. (0,15 друк. арк.).

63. Бруханський Р.Ф. Стратегічна аналітична система сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Zbiór raportów naukowych «Współczesna nauka. Nowy wygląd» (30.01.2015-31.01.2015) – Warszawa: Wydawca: Sp.zo.o. «Diamond trading tour», 2015. – S. 8–10. (0,14 друк. арк.).

64. Бруханський Р. Ф. Вимоги до побудови стратегічної аналітичної системи сільськогосподарських підприємств / Р. Ф. Бруханський // Zbiór raportów naukowych «Projekty naukowe» (27.02.2015-28.02.2015) – Warszawa: Wydawca: Sp.zo.o. «Diamond trading tour», 2015. – S. 54-55. (0,14 друк. арк.).

65. Бруханський Р. Ф. Стратегічний управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: зб. матеріалів IX Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 26 лют. 2015 р.) / відпов. за вип. Б. В. Мельничук. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. – С. 20–24. (0,19 друк. арк.).

66. Бруханський Р. Ф. Гіпотетичний квадрант співвідношення бухгалтерського обліку і стратегічного менеджменту / Р. Ф. Бруханський // Економічний і соціальний розвиток України в XXI столітті: національна візія та виклики глобалізації: зб. тез

доп. Дванадцятої Міжнар. наук.-практ. конф. молодих вчених (Тернопіль, 26-27 берез. 2015 р.). – Тернопіль: Астон, 2015. – С. 270-271. (0,14 друк. арк.).

67. Бруханський Р. Ф. Інструменти стратегічного управлінського обліку / Р. Ф. Бруханський // Удосконалення обліку, аналізу, аудиту і звітності у сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці: тези вист. Другої міжнар. наук.-практ. конф. (Ужгород, 21-22 квіт. 2015 р.). – Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. – С. 27–31. (0,18 друк. арк.).

Навчальні посібники

68. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / Р. Ф. Бруханський, О. П. Скирпан. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 444 с. (особисто здобувачу належать розділи 6–15, 18,77 друк. арк.).

Публікації в інших наукових виданнях

69. Бруханський Р. Ф. Модернізація обліково-інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств України / Р. Ф. Бруханський // Управлінські інновації. – 2012. – Вип. 2. – С. 195–203. (0,71 друк. арк.).

70. Бруханський Р. Ф. Варіанти взаємодії облікового забезпечення різних рівнів управління підприємством: стратегічний аспект / Р. Ф. Бруханський // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнар. зб. наук. праць. Вип. 2. (м. Кам'янець-Подільський). – Тернопіль: Крок, 2014. – С. 13–16. (0,22 друк. арк.).

71. Бруханський Р. Ф. Зовнішнє середовище підприємства в якості предмету бухгалтерського обліку / Р. Ф. Бруханський // Економічний дискурс: міжнар. зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 3. – С. 87–90. (0,24 друк. арк.).

72. Бруханський Р. Ф. Послідовність побудови стратегічного управлінського обліку на сільськогосподарських підприємствах / Р. Ф. Бруханський // Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: міжнар. зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 3. – С. 16–19. (0,21 друк. арк.).

АНОТАЦІЯ

Бруханський Р.Ф. Обліково-аналітичне забезпечення стратегічного менеджменту в сільському господарстві: теоретико-методологічні основи. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», Київ, 2015.

Дисертаційна робота спрямована на вирішення проблеми розробки теоретико-методологічних основ обліково-аналітичного забезпечення системи стратегічного менеджменту в сільському господарстві. У дисертації запропоновано й обґрунтовано модель корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи підприємства, модель формування і представлення облікової інформації для потреб стратегічного менеджменту відповідно до розробленої класифікації стратегій

підприємств, поняття стратегічного обліку та виокремлено його види (фінансовий та управлінський), класифікацію причин необхідності побудови системи стратегічного обліку в сільськогосподарських підприємствах, що дозволило встановити передумови його появи. Розроблено теоретико-методологічні основи ведення стратегічного фінансового обліку. Обґрунтовано поняття системи інжинірингового фінансового обліку на основі використання концепції бухгалтерського інжинірингу. Ідентифіковано та обґрунтовано теоретико-методологічні основи стратегічного управлінського обліку. Розроблено модель стратегічної аналітичної системи підприємства, що складається із трьох основних підсистем (фінансового аналізу стратегічної орієнтації; фінансового аналізу стратегічної звітності; управлінського аналізу ланцюжків вартості).

Ключові слова: стратегічний менеджмент, обліково-аналітичне забезпечення, корпоративна стратегічна обліково-аналітична система, стратегічний фінансовий облік, стратегічний управлінський облік, стратегічна аналітична система, облік на основі ланцюжків вартості.

АННОТАЦИЯ

Бруханский Р.Ф. Учетно-аналитическое обеспечение стратегического менеджмента в сельском хозяйстве: теоретико-методологические основы. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учет, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Национальный научный центр «Институт аграрной экономики», Киев, 2015.

Диссертационная работа направлена на решение проблемы разработки теоретико-методологических основ учетно-аналитического обеспечения системы стратегического менеджмента в сельском хозяйстве.

В диссертации выявлены проблемы практического применения модели учетно-аналитического обеспечения стратегического управления сельскохозяйственных предприятий Украины и обоснования базовых элементов его формирования, предложены пути их разрешения. Обоснованы и проанализированы варианты взаимосвязи концепции стратегического менеджмента и системы бухгалтерского учета, что позволило сформировать направления дальнейшего развития бухгалтерского учета как инструмента информационной поддержки стратегического управления в сельскохозяйственных предприятиях.

Выявлены и обоснованы ограничения традиционной системы бухгалтерского учета (ретроспективная ориентация, осмотрительность при оценке, ограничение предмета учета внутренней средой предприятия), препятствующие построению эффективной системы информационной поддержки стратегического менеджмента, что позволило сформировать требования к разработке стратегически ориентированной системы бухгалтерского учета. Раскрыты и охарактеризованы особенности развития бухгалтерского учета в контексте трансформации управленческих парадигм, на основе чего была уточнена роль бухгалтерской информации в процессе принятия стратегических управленческих решений.

Разработана и обоснована модель корпоративной стратегической учетно-аналитической системы предприятия, модель формирования и представления учетной информации для потребностей стратегического менеджмента в разрезе разработанной классификации стратегий предприятий, понятие стратегического учета как одного из функциональных направлений бухгалтерского учета, направленного на создание надлежащей информационной поддержки принятия стратегических управленческих решений и выделены его виды (финансовый и управленческий), классификация причин необходимости построения системы стратегического учета в сельскохозяйственных предприятиях. Выявлены и обоснованы направления построения стратегически ориентированной системы бухгалтерского учета, позволяющие разрешить основные проблемы несоответствия учетной системы потребностям стратегического менеджмента.

Разработаны теоретико-методологические основы ведения стратегического финансового учета в разрезе выделенных этапов (построение бухгалтерских агрегатов, разработка структурированного плана счетов, корректировка записей и составление скорректированного баланса, осуществление инжиниринговых учетных записей, осуществление стратегических учетных записей, осуществление гипотетических записей и составления производного гипотетического стратегического балансового отчета). Обосновано понятие системы инжинирингового финансового учета на основе использования концепции бухгалтерского инжиниринга.

Обоснованы причины появления стратегического управленческого учета как отдельного элемента информационной системы бухгалтерского учета, что позволило сформировать новую модель учетно-информационного обеспечения стратегического управления предприятием. Идентифицированы и обоснованы теоретико-методологические основы стратегического управленческого учета (понятие, функции, методология, механизм построения методики), что позволило сформировать необходимые предпосылки для его эффективного внедрения в практическую деятельность сельскохозяйственных предприятий. Усовершенствованы организационно-методические положения и понятия стратегического управленческого учета на основе цепочек стоимости, сформирована модель центров финансовой ответственности согласно концепции цепочек стоимости, разработана форма Отчета о прибылях и убытках на основе метода цепочек стоимости.

Сформирована модель стратегической аналитической системы предприятия, состоящая из трех основных подсистем (финансового анализа стратегической ориентации; финансового анализа стратегической отчетности; управленческого анализа цепочек стоимости). Предложена система аналитических показателей (стоимость чистых активов после осуществления корректировок, стратегические чистые активы, чистые пассивы, стратегическая доходность, коэффициент адекватности учетной системы потребностям стратегического менеджмента, рентабельность типа деятельности) для информационной поддержки принятия стратегических управленческих решений.

Разработана концептуальная основа осуществления финансового анализа в направлении обеспечения его стратегической ориентации, использование которой

на практике обеспечивает получение следующей информации: причины полученных предприятием результатов и их соответствие стратегии предприятия; влияние полученных результатов на возможность дальнейшей реализации выбранной стратегии; влияние выявленных трендов компании, отрасли и экономики на показатель будущих денежных потоков, который рассчитывается с учетом оценки имеющейся стратегии и на основе полученных прогнозных показателей; возможность осуществления обоснованного выбора альтернативных стратегических инициатив для разработки новых стратегий.

Усовершенствованы теоретико-методические аспекты управленческого анализа цепочек стоимости с учетом особенностей функционирования сельскохозяйственных предприятий на основе выделения и обоснования двух этапов его осуществления (функционального и экономического анализа цепочки стоимости).

Ключевые слова: стратегический менеджмент, учетно-аналитическое обеспечение, корпоративная стратегическая учетно-аналитическая система, стратегический финансовый учет, стратегический управленческий учет, стратегическая аналитическая система, учет на основе цепочек стоимости.

ABSTRACT

Brukhanskyi R.F. Accounting and analytical support of strategic management in agriculture: theoretical and methodological fundamentals. – Manuscript.

Dissertation for obtaining the scientific degree of doctor of economic sciences on specialty 08.00.09 – Accounting, Analysis and Audit (According to the Types of Economic Activities). – National Scientific Centre «Institute of Agrarian Economics», Kyiv, 2015.

The thesis aims at solving the problems of development of theoretical and methodological bases of accounting and analytical support for strategic management system in agriculture. In the dissertation have been proposed and grounded: the model of strategic corporate accounting and analytical system of enterprise, the model of creation and presentation of accounting information for the purpose of strategic management according to designed classification of business strategies, the concept of strategic accounting with singling out its types (financial and managerial), the classification of the reasons of necessity for building the system of strategic accounting in agriculture enterprises, that allowed to reveal the preconditions of its appearance. The theoretical and methodological bases for the strategic financial accounting have been developed. The concept of the system of engineering financial accounting has been grounded on the basis of the conception of accounting engineering. The theoretical and methodological bases of the strategic management accounting have been identified and substantiated. The model of the strategic analytic system of enterprise, which consists of three main subsystems (financial analysis of the strategic orientation; financial analysis of the strategic reporting; management analysis of value chains), has been developed.

Key words: strategic management, accounting and analytical support, strategic corporate accounting and analytical system, strategic financial accounting, strategic management accounting, strategic analytical system, the value chain accounting.

Підписано до друку 30.07.2015 р. Зам. № 958
Формат 60x90 1/16. Папір офсетний. Друк – різнографія.
Наклад 100 прим. Ум. друк. арк. 1,8
Друк «ЦП «КОМПРИНТ», Свідоцтво ДК №4131, від 04.08.2011р.
м. Київ, вул. Предславинська, 28
528-05-42, 067-209-54-30